

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૨૧] ૮ એસસીઆર ૯૭૮

બાંકા સ્નેહા શીલા

વિરુદ્ધ

તેલંગાણા રાજ્ય અને અન્ય

(ફોજદારી અપીલ નંબર ૭૩૩/૨૦૨૧)

ઓગસ્ટ ૦૨, ૨૦૨૧

[ન્યાયમૂર્તિશ્રી આર. એફ. નરીમન અને ન્યાયમૂર્તિશ્રી ઋષિકેશ રોય]

નિવારક અટકાયત:તેલંગાણા બુટ-લેગર્સ, ડાકૂઓ, ડ્રગ-અપરાધીઓ, ગુંડાઓ, અનૈતિક ટ્રાફિક ગુનેગારો જમીન પચાવી પાડનાર, નકલી બીજ ગુનેગારો, જંતુનાશક ગુનેગારો, ખાતર ગુનેગારો, ખાદ્ય ભેળસેળ ગુનેગારો, નકલી

દસ્તાવેજ ગુનેગારો, અનુસૂચિત ચીજવસ્તુઓના ગુનેગારો, વન ગુનેગારો, ગેમિંગ ગુનેગારો, જાતીય ગુનેગારો, વિસ્ફોટક પદાર્થોના ગુનેગારો, હથિયારોના ગુનેગારો, સાયબર ગુનાખોરો અને વ્હાઈટ કોલર અથવા નાણાકીય ગુનેગારો અધિનિયમ, ૧૯૮૬ કલમ ૩(૨ હેઠળ) – તથ્યો –તથ્યો અનુસાર, ડિટેનુ પર શેર માર્કેટમાં રોકાણ દ્વારા વધુ નફો આપવાના બહાને લગભગ રૂ. ૫૦ લાખથી વધુની છેતરપિંડી કરવાનો આરોપ હતો – ડિટેનુ સામે પાંચ એફઆઈઆર નોંધાઈ, જે ભારતીય દંડ સંહિતા ની કલમ ૪૨૦, ૪૦૬ અને ૫૦૬હેઠળ હતી – છેલ્લી એફઆઈઆર નોંધાયા પછી નવ મહિનામાં અટકાયતનો આદેશ આપવામાં આવ્યો – નિવારક અટકાયતના આદેશને પડકારતી રિટ અરજી – હાઈકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી – અપીલમાં નિર્ધારિત થયું: કાયદાનો ભંગ, જેમ કે છેતરપિંડી અથવા અપવાદી વિશ્વાસઘાત, ચોક્કસ રીતે ‘લૉ એન્ડ ઓર્ડર’ને અસર કરે છે પરંતુ ‘પબ્લિક ઓર્ડર’ને અસર કરવા માટે, તેને સમુદાય અથવા જનસમુદાયને વ્યાપક રીતે અસર કરવી જોઈએ – એફઆઈઆરોમાં દર્શાવેલા આક્ષેપો ‘લૉ એન્ડ ઓર્ડર’ના ક્ષેત્રમાં આવે છે, જેમાં ડિટેનુ પર વિવિધ છેતરપિંડીના કૃત્યો આઈપીસી હેઠળ દંડનીય છે – કાયદો અને વ્યવસ્થાના ભંગની શક્ય આશંકા જણાવી શકાય છે – આ જામીનના આદેશ સામે અપીલ કરવા અથવા જામીન રદ કરવા માટે આધાર બની શકે છે, પરંતુ નિવારક અટકાયત કાયદાની શરતો માટે નહીં – તેથી, અટકાયતનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે અને પડકારાયેલો ચુકાદો રદ કરવામાં આવે છે.

કલમ-૨ (એ) સમજૂતી-જાહેર વ્યવસ્થા-સમજાવાયેલ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

૧. ૧ તાત્કાલિક કેસની હકીકતો પર, તે સ્પષ્ટ છે કે જો અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિને મુક્ત કરવામાં આવે તો તે ભોળી વ્યક્તિઓને છેતરવાનું ચાલુ રાખશે તેવી આશંકા હોય તો કાયદો અને વ્યવસ્થાના ભંગની સંભવિત આશંકા વ્યક્ત કરી શકાય છે. મંજૂર કરાયેલા જામીન આદેશો સામે અપીલ કરવા અને/અથવા જામીન રદ કરવા માટે આ એક સારો આધાર હોઈ શકે છે પરંતુ ચોક્કસપણે નિવારક અટકાયત કાયદા હેઠળ આગળ વધવા માટે સિંપ્રગબોર્ડ પ્રદાન કરી શકતા નથી. તેથી, આ આધાર પર અટકાયતનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે. વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે છે અને ડિટેનુને તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે. [ફરો ૨૪] [૧૦૦૫-ડી-એફ]

૧. ૨ તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની કલમ ૨ (x) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ ડિટેનુ "વ્હાઈટ કોલર ગુનેગાર" હોઈ શકે છે તે વાત પર ગંભીરતાથી વિવાદ થઈ શકતો નથી, તેમ છતાં તેની પ્રવૃત્તિઓ પ્રતિકૂળ અસર કરે અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પ્રતિકૂળ અસર કરે તેવી શક્યતા હોય તો જ પ્રિવેન્ટિવ ડિટેન્શન ઓર્ડર પસાર કરી શકાય છે. તેલંગાણા

પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની કલમ ૨ (એ) ના સ્પષ્ટીકરણમાં જાહેર વ્યવસ્થાને સામાન્ય જનતા અથવા તેના કોઈપણ વિભાગમાં નુકસાન, ખતરો અથવા ચેતવણી અથવા અસુરક્ષાની લાગણી અથવા જીવન અથવા જાહેર આરોગ્ય માટે ગંભીર વ્યાપક જોખમ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે. જેમ કે જાણીતું છે, 'કાયદો અને વ્યવસ્થા', 'જાહેર વ્યવસ્થા' અને 'રાજ્યની સુરક્ષા' અભિવ્યક્તિઓ એકબીજાથી અલગ છે. [ફકરો ૧૧,૧૨] [૯૮૮-જી-એચ; ૯૮૯-એ-બી]

૧. ૩ તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે 'જાહેર વ્યવસ્થા' ને ખતેલ પહોંચાડવા માટે, બદલામાં જાહેર અવ્યવસ્થા હોવી જ જોઈએ. છેતરપિંડી અથવા વિશ્વાસના ગુનાહિત ભંગ જેવા કાયદાનું માત્ર ઉલ્લંઘન ચોક્કસપણે 'કાયદો અને વ્યવસ્થાને' અસર કરે છે પરંતુ તે 'જાહેર વ્યવસ્થા' ને અસર કરે છે તેવું કહી શકાય તે પહેલાં, તે સમુદાય અથવા જનતાને મોટા પ્રમાણમાં અસર કરવી જોઈએ. તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે પાંચ એફ. આઈ. આર. માં જે આરોપ 'કાયદો અને વ્યવસ્થા' ના ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત છે, જેમાં છેતરપિંડીના વિવિધ કૃત્યો ડિટેનુ સાથે સંકળાયેલા છે, જે પાંચ એફ. આઈ. આર. માં નિર્ધારિત ભારતીય દંડ સંહિતાની ત્રણ કલમો હેઠળ શિક્ષાપાત્ર છે. ડિટેન્શન ઓર્ડરનું નજીકથી પાંચન એ સ્પષ્ટ કરશે કે ઉપરોક્ત આદેશનું કારણ વ્યાપક જાહેર નુકસાન, જોખમ અથવા ચેતવણીની કોઈ આશંકા નથી, પરંતુ તે માત્ર એટલા માટે છે કારણ કે ડિટેનુ પાંચ એફ. આઈ. આર. માંથી દરેકમાં અદાલતોમાંથી આગોતરા જામીન/જામીન મેળવવામાં

સફળ રહ્યો હતો. જો કોઈ વ્યક્તિને આગોતરા જમીન/જમીન ખોટી રીતે આપવામાં આવે તો. પરિસ્થિતિની સંભાળ રાખવા માટે સામાન્ય કાયદામાં જાણીતા ઉપાયો છે. રાજ્ય હંમેશા મંજૂર કરાયેલા જમીન આદેશ સામે અપીલ કરી શકે છે અને/અથવા જમીન રદ કરવા માટે અરજી કરી શકે છે. આગોતરા જમીન/જમીનના આદેશો માત્ર સફળતાપૂર્વક મેળવવાથી અટકાયતીની અટકાયત માટે વાસ્તવિક આધાર હોવાથી, તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની કલમ ૨ (એ) માં સામાન્ય લોકોમાં જે ગુસ્સાન, ખતરો અથવા ચેતવણી અથવા સુરક્ષાની લાગણીની વાત કરવામાં આવી છે તે તાત્કાલિક કેસની હકીકતોમાં વિશ્વાસપાત્ર અને સંપૂર્ણપણે ગેરહાજર છે. [ફકરો ૧૩, ૧૪] [૯૯૧-જી-એચ; ૯૯૨-એ-સી]

૧. ૪ જ્યારે કોઈ વ્યક્તિની અટકાયતી રીતે અટકાયત કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે કલમ ૨૧ અને ૨૨ છે જે આકર્ષાય છે, કલમ ૧૯ નહીં. વધુમાં, નિવારક અટકાયત કલમ ૨૨ અને કાયદાના ચાર ખૂણાઓમાં આવવી જોઈએ. તેથી એવી દલીલ કરવી કે નિવારક અટકાયત કાયદાના સંદર્ભમાં 'જાહેર વ્યવસ્થા' અભિવ્યક્તિને ઉદાર અર્થ આપવો આવશ્યક છે તે સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય અને ખોટો છે. તેનાથી વિપરીત, નિવારક અટકાયત એ માત્ર જાહેર અવ્યવસ્થાને રોકવા માટે જરૂરી દુષ્ટતા છે તે ધ્યાનમાં લેતા, અદાલતે ખાતરી કરવી જોઈએ કે તેની સામે લાવવામાં આવેલી હકીકતો સીધી અને અનિવાર્યપણે સામાન્ય જનતા

અથવા તેના કોઈપણ વિભાગમાં ગુક્સાન, જોખમ અથવા ચેતવણી અથવા અસુરક્ષાની લાગણી તરફ દોરી જાય છે. [ફકરો ૧૭] [૯૯૪-સી-૬]

મધુ લિમચે વિરુદ્ધ સબ-ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ
(૧૯૭૦) ૩ એસ. સી. સી. ૭૪૬-લાગુ પડતા નથી.

સુબ્રમણ્યમ વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય (૨૦૧૨) ૪
એસસીસી ૬૯૯:[૨૦૧૨] ૧ એસસીઆર ૯૮૫-
વિશિષ્ટ.

પોલીસ કમિશનર વિરુદ્ધ સી. સુનીતા (૨૦૦૪) ૭
એસસીસી ૪૬૭:[૨૦૦૪] ૩ પૂરક. એસસીઆર
૭૦૧; આર કલાપતી વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય
(૨૦૦૬) ૬ એસસીસી ૧૪:[૨૦૦૬] ૩ પૂરક. એસ.
સી. આર. ૭૪; રામ મનોહર લોહિયા વિરુદ્ધ બિહાર
રાજ્ય [૧૯૬૬] ૧ એસ. સી. આર. ૭૦૯; ફાન્સિસ
કોરલી મુલિન વિરુદ્ધ ડબલ્યુ. સી. ખમ્બ્રા [૧૯૮૦] ૨
એસ. સી. આર. ૧૦૯૫; વિજય નારાયણ સિંહ વિરુદ્ધ
બિહાર રાજ્ય (૧૯૮૪) ૩ એસ. સી. સી. ૧૪:

[૧૯૮૪] ૩ એસસીઆર ૪૩૫; યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા
વિરુદ્ધ યુમ્નમ આનંદ (૨૦૦૭) ૧૦ એસસીસી ૧૯૦:
[૨૦૦૭] ૫ એસસીઆર ૬૦; રેખા વિરુદ્ધ તમિલનાડુ
રાજ્ય, (૨૦૧૧) ૫ એસસીસી ૨૪૪:[૨૦૧૧] ૪
એસસીઆર ૭૪૦; હરધન સાહા વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ
રાજ્ય (૧૯૭૫) ૩ એસસીસી ૧૯૮:[૧૯૭૫] ૧
એસસીઆર ૭૭૮; ચમમાન ઑંગબી લેમ્બી લીમા
વિરુદ્ધ મણિપુર રાજ્ય (૨૦૧૨) ૨ એસસીસી ૧૭૬:
[૨૦૧૨] ૧ એસસીઆર ૧; મુંગાલા યાદમ્મા વિરુદ્ધ
સ્ટેટ ઓફ એપી (૨૦૧૨) ૨ એસસીસી ૩૮૬:
[૨૦૧૨] ૧ એસસીઆર ૨૬-નો ઉદ્દેશ કરવામાં
આવ્યો છે.

સમા અરુણા વિરુદ્ધ તેલંગાણા રાજ્ય (૨૦૧૮) ૧૨
એસ. સી. સી. ૧૫૦:[૨૦૧૭] ૪ એસસીઆર ૫૨;
કલેક્ટર અને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ વિરુદ્ધ સંગલા કોંડમ્મા
(૨૦૦૫) ૩ એસસીસી ૬૬૬-ટાંકવામાં આવ્યું છે.

કેસ કાયદો સંદર્ભ

(૧૯૭૦) ૩ એસ. સી. સી. ૭૪૬ એ લાગુ ન કરી શકાય તેવો ફકરો ૭ રાખ્યો

[૨૦૦૪] ૩ પૂરક. ફકરો ૭ નો સંદર્ભ આપતા એસ. સી. આર. ૭૦૧

[૨૦૦૬] ૩ પૂરક. ફકરો ૭ નો સંદર્ભ આપતા એસ. સી. આર. ૭૪

[૧૯૬૬] ૧ ફકરા ૧૨માં ઉદ્દેખિત એસ. સી. આર. ૭૦૯

[૧૯૮૦] ૨ ફકરો ૧૮ નો સંદર્ભ આપતા એસ. સી. આર. ૧૦૯૫

[૧૯૮૪] ૩ ફકરો ૧૮ નો સંદર્ભ આપતા એસ. સી. આર. ૪૩૫

[૨૦૦૭] ૫ એસ. સી. આર. ૬૦ ફકરા ૧૯ નો સંદર્ભ આપે છે

[૨૦૧૧] ૪ ફકરો ૨૦ નો સંદર્ભ આપતા એસ. સી. આર. ૭૪૦

[૧૯૭૫] ૧ ફકરો ૨૦ નો સંદર્ભ આપતા એસ. સી. આર. ૭૭૮

[૨૦૧૨] ૧ એસ. સી. આર. ૯૮૫ વિશિષ્ટ ફકરો ૨૧

[૨૦૧૨] ૧ એસ. સી. આર. ૧ ફકરો ૨૨ નો સંદર્ભ આપે છે

[૨૦૧૨] ૧ એસ. સી. આર. ૨૬ ફકરો ૨૨ નો સંદર્ભ આપે છે

[૨૦૧૭] ૪ એસ. સી. આર. ૫૨ ટાંકવામાં આવેલ ફકરો ૨૩

(૨૦૦૫) ૩ એસ. સી. સી. ૬૬૬ એ ફકરો ૨૩ ટાંક્યો છે

ફોજદારી એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન:ફોજદારી અપીલ નંબર ૭૩૩/૨૦૨૧.

રિટ પિટિશન નંબર ૨૦૧૪૬/૨૦૨૦ માં હૈદરબાદ ખાતે તેલંગાણા હાઈકોર્ટના ૩૧/૦૩/૨૦૨૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

ગૌરવ અગ્રવાલ, વેંકટેશ્વર રાવ અનુમોલુ, શાશ્વત ગોયલ, વિજય બાબુ,
અપીલકર્તાના વકીલો.

રણજીત કુમાર, વરિષ્ઠ વકીલ, એસ ઉદય કુમાર સાગર, સુશ્રી સ્વીના
નાયર, પ્રતિવાદીઓ માટે વકીલો.

અદાલતનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિશ્રી આર. એફ. નરીમન

૧. પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

૨. હાલની અપીલ હૈદરાબાદ ખાતે તેલંગાણા રાજ્ય માટે ઉચ્ચ ન્યાયાલય
દ્વારા પસાર કરાયેલા ૩૧/૦૩/૨૦૨૧ તારીખના ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવે છે, જેના
દ્વારા અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનમાં અરજદારના પતિ સામે
પસાર કરવામાં આવેલા પ્રિવેન્ટિવ ડિટેન્શન ઓર્ડરને [અહીં હવે પછી
"ડિટેન્શન ઓર્ડર" તરીકે ઓળખવામાં આવશે]પડકારવામાં આવ્યો હતો, જે
તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ ઓફ બૂટ-લેગર્સ, ડાકૂઓ,

ડ્રગ-ઓફેન્ડર્સ, ગુંડાઓ, અનૈતિક ટ્રાફિકના ગુનેગારો, જમીન પચાવી પાડનારની ખતરનાક પ્રવૃત્તિઓ નકલી બીજ ગુનેગારો, જંતુનાશક ગુનેગારો, ખાતર ગુનેગારો, ખાદ્ય ભેળસેળના ગુનેગારો, નકલી દસ્તાવેજ ગુનેગારો, કોમોડિટી ગુનેગારો, વન ગુનેગારો, ગેમિંગ ગુનેગારો, જાતીય ગુનેગારો, વિસ્ફોટક પદાર્થોના ગુનેગારો, શસ્ત્ર ગુનેગારો, સાયબર ગુના ગુનેગારો અને વ્હાઈટ કોલર અથવા નાણાકીય ગુનેગારો અધિનિયમ, ૧૯૮૬ ની કલમ ૩ (૨) હેઠળ છે. (હવે પછી અહીં તેને "તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવશે છે) ને બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩. તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ અટકાયત આદેશની તારીખ ૨૮/૦૮/૨૦૨૦ છે. તે ડિટેનુ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી પાંચ એફ. આઈ. આર. નો ઉલ્લેખ કરે છે, આ તમામ એફ. આઈ. આર. આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૨૦, ૪૦૬ અને ૫૦૬ હેઠળ છે. એફ. આઈ. આર. માં સમાવિષ્ટ તથ્યો ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭થી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૮ સુધીના છે અને તે સમાન છે. અમે ડિટેનુ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી સમાન એફ. આઈ. આર. ના નમૂના તરીકે એફ. આઈ. આર. નં ૭૦૫/૨૦૧૮ માં સમાવિષ્ટ તથ્યોને નીચે મુજબ સેટ કરી શકીએ છીએ [એફ. આઈ. આર. નું આ વર્ણન ડિટેન્શન ઓર્ડરમાં જ જોવા મળે છે]:

“૧૨/૧૨/૨૦૧૮ ના રોજ ૧૨:૦૦ વાગ્યે વીરાસ્વામીના પુત્ર શ્રી કોમ્મુ નવીન કુમાર પાસેથી ફરિયાદ મળી હતી, જે લગભગ ૨૪ વર્ષનો છે, વ્યવસાય-કાર મિકેનિક, હાઉસ નંબર ૨-૩૨, ચદરન ગામ, શમીરપેટ મંડળનો રહેવાસી છે, જેમાં તેણે જણાવ્યું હતું કે તે છેલ્લા એક વર્ષથી મુરાહરીપલ્લી ગામમાં મુખ્ય માર્ગ નજીક ગેરેજ ચલાવી રહ્યો છે. લગભગ ૩૫ વર્ષનો એક બાંકા રવિકાંત મહિનામાં બે-ત્રણ વખત તેની કારની સર્વિસિંગ માટે તેના ગેરેજમાં આવતો હતો. માર્ચ, ૨૦૧૮માં કથિત રવિકાંતે પોતાને હાઈકોર્ટના વકીલ તરીકે રજૂ કર્યા હતા અને તે નવી આવનારી કંપનીઓમાં નાણાંનું રોકાણ કરશે અને ફરિયાદીને ૧૦૦% વળતર માટે નાણાંનું રોકાણ કરવા માટે આગ્રહ કર્યો હતો. તેમણે એવી પણ માહિતી આપી હતી કે તેઓ ત્રણ વકીલો છે, જેમાંથી એક સીએ (ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ) છે અને બીજો સી. એસ. (કંપની સેક્રેટરી) છે, જેનું નામ ચંદ્રમૌલી છે, જેની ઉંમર લગભગ ૬૫ વર્ષની છે. તેમના શબ્દો પર વિશ્વાસ થતાં, તેમણે એ/સી નંબર ૬૭૧૪૦૭૩૩૦૬ દ્વારા તેમની ઈન્ડિયન બેંક, શમીરપેટ શાખામાં ફોન-પે દ્વારા ૫૦,૦૦૦/- રૂપિયા ટ્રાન્સફર કર્યા. ફરીથી, ૨૮/૦૫/૨૦૧૮ના રોજ તેણે બીજી રોકાણ તરીકે ફોન-પે મારફતે રૂપિયા ૧,૦૦,૦૦૦/- મોકલ્યા અને ૨૦/૦૬/૨૦૧૮ના રોજ પોતાના ઈન્ડિયન બેંક,

ગચિબાવળી શાખા ખાતા પરથી તેના ખાતામાં રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- જમા કરાવ્યા, સાથે જ રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- નેટ નકદી હાથે આપી. જ્યારે ૧ લાખ રૂપિયા ફોન-પે દ્વારા મોકલવામાં આવ્યા, ત્યારે પ્રસાદની હાજરીમાં બેંકા રવીકાંથે ફરિયાદદારને ખાતરી આપી કે બીજી રોકાણમાં તે દર મહિને વર્ષભરના માટે રૂ. ૪૧,૦૦૦/- આપશે અને તેના કમિશન તરીકે રૂ. ૩,૦૦૦/- લેશે. ૧૨/૧૨/૨૦૧૮ના રોજ જ્યારે ફરિયાદદારએ તેના પૈસા પાછા કરવા કહ્યા, ત્યારે તેણે ગંભીર પરિણામોની ધમકી આપી. ફરિયાદદારએ જણાવ્યું કે રવીકાંથે વધુ રિટર્ન મળશે એવું કહીને તેને છેતર્યું છે. ફરિયાદદારની આધારે પોલીસએ કેસ નોંધ્યો અને તપાસ શરૂ કરી. ”

૫ એફ. આઈ. આર. ના વર્ણનને અનુસરીને આ મહત્વપૂર્ણ ફકરો આવે છે:

“ઉપરોક્ત ઘટનાઓને કારણે, ફરિયાદકર્તાઓ, પીડિતો અને અન્ય યુવાન ઉમેદવારો, જેઓ સ્ટોક/શેર બજારમાં નાણાંનું રોકાણ કરવા માંગે છે અને લાભ મેળવવા માંગે છે, તેઓ ડરી ગયા હતા અને અસુરક્ષિત અનુભવતા હતા. આ ઘટનાઓએ તમારા જેવા લોકો દ્વારા તેમની સાથે આવી જ છેતરપિંડીના ડરથી શેરના

વેપારમાં રોકાણકારોમાં શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ ગુમાવ્યો છે. તેઓ સારો નફો આપવાની આડમાં અજાણ્યા વ્યક્તિઓ દ્વારા સમાન છેતરપિંડીના ડરથી કોઈપણ સલાહકારો અથવા વ્યક્તિઓની સલાહ લેવામાં અચકાય છે. આ પૂર્વગ્રહયુક્ત પ્રવૃત્તિઓએ લોકોમાં પણ અશાંતિ સર્જી છે. ”

૪. ડિટેન્શન ઓર્ડર પછી ડિટેનુના 'મોડસ ઓપરેન્ડી' નો ઉલ્લેખ નીચે પ્રમાણે કરે છે:

“તમે કરીમનગર જિલ્લાના વતની છો. તમે ૨૦૧૧ માં ગ્રેજ્યુએશન (બી.કોમ.) અને ૨૦૧૯ માં એલ.એલ.બી. પૂર્ણ કર્યું છે અને શેરબજારમાં વેપાર કરી રહ્યા છો. તમે હાઈકોર્ટના વકીલ તરીકે પીડિતોનો પરિચય કરાવ્યો છે અને તમારી પાસે એક સીએ (ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ) અને સીએસ (કંપની સેક્રેટરી) અને ત્રણ વકીલોની ટીમ છે. તમારા સી. એસ. કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારોમાં નિપુણતા અને જોડાણ ધરાવે છે. તમારી પાસે શેર માર્કેટિંગમાં જાણકાર વ્યક્તિઓ છે અને આગામી કંપનીઓમાં નાણાંનું રોકાણ કરવા માટે વપરાય છે જે ૧૦૦% નું વળતર સુનિશ્ચિત કરે છે. તમે નિર્દોષ લોકોને શેર માર્કેટિંગમાં તેમના નાણાંનું રોકાણ કરીને સારો નફો આપવાની આડમાં લલચાવશો. તમે તમારી જાણીતી વ્યક્તિઓનો સંપર્ક કરતા અને ટૂંકા ગાળામાં ૧૦૦% નફાની ખાતરી આપતા

સારા નફા મેળવવા માટે શેર બજારમાં તેમના નાણાંનું રોકાણ કરવા માટે તેમને લલચાવતા. વધુમાં તમે પીડિતોને ખાલી ચેક આપતા અને તેમનો વિશ્વાસ મેળવવા માટે કમિશન માંગતા હતા. યોજના મુજબ, તમે તમારા બેંક ખાતા અને નેટ-બેંકિંગ અને વ્યક્તિગત રૂપે જોડાયેલા ફોન-પે દ્વારા પીડિતો પાસેથી રકમ એકત્રિત કરી હતી. જ્યારે તમને તમારા બેંક ખાતામાં પૈસા મળ્યા, ત્યારે તરત જ તમે પ્રાપ્ત કરેલી રકમ તમારી પત્નીના બેંક ખાતામાં ટ્રાન્સફર કરી હતી. જ્યારે પીડિતો તમારો ફોન પર સંપર્ક કરે છે, ત્યારે તમે પહેલા તેમને ટાળવાનું શરૂ કરો છો અને પછી તેમના કોલ્સને ડાયવર્ટ કરો છો અને અંતે તેમની સાથે છેતરપિંડી કરો છો. બાદમાં, તમે તમારા રહેણાંક સરનામાંને પીડિતોથી છુપાવવા માટે બદલ્યું. તમે શેર બજારમાં રોકાણ કરીને સારો નફો આપવાની આડમાં ઘણા લોકો સાથે ૫૦ લાખ રૂપિયાથી વધુની છેતરપિંડી કરી છે.

તમે રાયકોંડા પોલીસ કમિશનરેટની હદમાં મલકાજગિરી પોલીસ સ્ટેશનની કલમ-૪૦૬, ૪૨૦ આઈ. પી. સી. હેઠળ ક્રિમિનલ નંબર ૩૪/૨૦૨૦ માં સામેલ છો, જે તમારી પૂર્વવર્તી ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિ દ્વારા ઉદ્દેખિત છે અને તમારી અટકાયત માટે તેના પર આધાર રાખવામાં આવતો નથી.”

પ. ત્યારબાદ, અટકાયત આદેશ વર્ણવે છે કે ઉપરોક્ત તમામ એફ. આઈ. આર. માં અટકાયત કરનારને આગોતરા જામીન/જામીન આપવામાં આવ્યા છે, આવી છેલ્લી રાહત ૧૦/૦૮/૨૦૨૦ પર આપવામાં આવી છે. અટકાયત આદેશ પછી વર્ણવે છે:

“શેર બજારમાં તેમના નાણાંનું રોકાણ કરીને સારો નફો અપાવવાની આડમાં છેતરપિંડી જેવી ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓની શ્રેણીમાં તમારી સંડોવણીને ધ્યાનમાં રાખીને અને સંગઠિત રીતે તેમની પાસેથી ૫૦ લાખ રૂપિયાથી વધુની મોટી રકમ એકત્રિત કરીને અને તમારા દ્વારા દાખલ કરાયેલી જામીન અરજીઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપરોક્ત કેસોમાં મંજૂર કરીને અને પછી શરતી જામીન પર મુક્ત થતાં, હું સંતુષ્ટ છું કે તમારા જેવા ગુનેગારની મુક્ત અવરજવર સમાજના હિતમાં સલામત નથી કારણ કે તમે નિર્દોષ યુવાનોના અન્ય સમૂહ સાથે સમાન પૂર્વગ્રહ્યુક્ત પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાની અને તેમને સારો નફો અપાવવાના બહાને છેતરવાની સંભાવના છે. શેરબજારમાં નાણાં, જે જાહેર

વ્યવસ્થા માટે હાનિકારક છે, સિવાય કે તમને અટકાયતના યોગ્ય આદેશ દ્વારા આમ કરવાથી અટકાવવામાં આવ્યા હોય.

XXX XXX XXX

આ રીતે તમે ફોન પે અને ઓનલાઇન બેંકિંગ દ્વારા ઘણા લોકો પાસેથી ૫૦ લાખ રૂપિયાથી વધુની રકમ એકત્ર કરીને અને કેટલીકવાર સાયબરાબાદ પોલીસ કમિશનરેટની હદમાં વધુ નફો આપવાની આડમાં વ્યક્તિગત રીતે છેતરપિંડી જેવા ગુનાઓ કરીને વ્હાઈટ કોલર ગુનાઓમાં સંડોવાયેલા છો. વધુમાં તમારા કૃત્યો જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે અને યુવાનોમાં અસુરક્ષાની લાગણી પેદા કરે છે, આમ વિસ્તારમાં શાંતિ અને સુલેહ-શાંતિને ખલેલ પહોંચાડે છે. જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કામ કરવાથી તમને અટકાવવું અનિવાર્ય છે. મને લાગે છે કે સામાન્ય કાયદાનો આશરો તમને આ વિસ્તારમાં જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત આવી આગળની પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાથી અટકાવવામાં અસરકારક અવરોધક ન હોઈ શકે, સિવાય કે તમને "તેલંગાણા બુટલેગર્સ, ડાકૂઓ, ડ્રગ-અપરાધીઓ, ગુંડાઓ, અનૈતિક ટ્રાફિક ગુનેગારો, જમીન પચાવી પાડનાર, નકલી બીજ ગુનેગારો, જંતુનાશક ગુનેગારો, ખાતર ગુનેગારો, ખાદ્ય ભેળસેળના

ગુનેગારો, નકલી દસ્તાવેજોના ગુનેગારો, અનુસૂચિત ચીજવસ્તુઓના ગુનેગારો, વન અપરાધીઓ" હેઠળની જોગવાઈઓ લાગુ કરીને અટકાયત કરવામાં આવી હોય. ગેમિંગ ગુનેગારો, જાતીય ગુનેગારો, વિસ્ફોટક પદાર્થોના ગુનેગારો, શસ્ત્ર ગુનેગારો, સાયબર ગુના ગુનેગારો અને વ્હાઈટ કોલર અથવા નાણાકીય ગુનેગારો અધિનિયમ, ૧૯૮૬, (અધિનિયમ નંબર ૦૧/૧૯૮૬). "

૬. તેના પરિણામે, ડિટેન્યુને ડિટેન્શન ઓર્ડરની તારીખથી જ અટકાયતી રીતે અટકાયતમાં લેવામાં આવ્યો હતો. અહીં અરજદાર દ્વારા પોલીસ કમિશનર, સાયબરાબાદ કમિશનરેટ [પ્રતિવાદી નંબર ૨] ને ૩૧/૧૦/૨૦૨૦ તારીખની રજૂઆત કરવામાં આવી હતી, જેને સલાહકાર બોર્ડ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી, જેમણે તેના આદેશ ૧૧/૧૧/૨૦૨૦ દ્વારા શોધી કાઢ્યું હતું કે અટકાયત આદેશ ચાલુ રાખવા માટે પૂરતું કારણ છે. તેલંગાણા રાજ્યના આદેશની તારીખ ૧૭/૧૨/૨૦૨૦ મુજબ, અટકાયત આદેશની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી અને અટકાયતનો સમયગાળો ૦૫/૧૦/૨૦૨૦ થી એક વર્ષના સમયગાળા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૭. વિવાદિત ચુકાદાએ, અરજદાર વતી વકીલ તેમજ રાજ્ય વતી વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી હકીકતો અને દલીલો વર્ણવ્યા પછી, પછી ચુકાદો આપ્યો:

“૯.આ તાત્કાલિક કેસમાં, રેકૉર્ડ પર રજૂ થયેલી સામગ્રીના અવલોકનથી જણાય છે કે, ડિટેનુને નિવારક અટકાયત માટે આધાર બનેલી પાંચેય કેસોમાં સંબંધિત અદાલતો દ્વારા જામીન મંજૂર કરવામાં આવી હતી. આ સંજોગોમાં, પ્રતિવાદીઓની દલીલ કે અટકાયતની ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ સમુદાયના જીવનની ગતિને ખલેલ પહોંચાડશે જે તેને જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત બનાવે છે અને અટકાયત કરનાર ફરીથી સમાન પૂર્વગ્રહયુક્ત પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાની નિકટવર્તી સંભાવના છે, તેને નકારી શકાય નહીં. ”

ત્યારબાદ ચુકાદાએ મધુ લિમચે વિરુદ્ધ સબ-ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ (૧૯૭૦) ૩ એસ. સી. સી. ૭૪૬, પોલીસ કમિશનર વિરુદ્ધ સી. સુનીતા (૨૦૦૪) ૭ એસ. સી. સી. ૪૬૭ અને આર. કલાવતી વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય

(૨૦૦૬) ૬ એસ. સી. સી. ૧૪ કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કર્યો અને પછી તારણ કાઢ્યું:

“એક પછી એક કરવામાં આવેલા કથિત ગુનાઓમાં નજરકેદ કરાયેલા લોકોની કાર્યપદ્ધતિ ચોક્કસપણે જાહેર શાંતિ અને સુલેહ-શાંતિને ખતેરમ પહોંચાડશે. તેથી સંબંધિત અધિકારીઓ માટે અટકાયતનો આદેશ પસાર કરવો અનિવાર્ય છે, કારણ કે અટકાયત કરનારાઓના કૃત્યો જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત છે. અટકાયતીઓની ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ એટલી પહોંચ અને હદની હતી કે તે ચોક્કસપણે જીવનની સમાન ગતિને અસર કરશે અને જાહેર વ્યવસ્થા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત હતી. અટકાયત અધિકારી પાસે વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ નોંધવા માટે પૂરતી સામગ્રી હતી કે અટકાયત કરનારની અટકાયત જાહેર વ્યવસ્થા અને સમુદાયના જીવનની ગતિ જાળવવા માટે જરૂરી હતી. અટકાયતનો આદેશ કોઈપણ ગેરકાયદેસરતાથી પીડાતો નથી. અટકાયતના આધારો, વિવાદિત આદેશમાં દર્શાવ્યા મુજબ, પી. ડી. અધિનિયમની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત અને સુસંગત હોવાનું જણાયું છે. અટકાયત અધિકારી દ્વારા વિશ્વાસ કરાયેલ તમામ પાંચ કેસોમાં અટકાયત કરનારને જામીન મળ્યા હોવાથી, અટકાયત

કરનાર અધિકારી તરફથી એવી આશંકા ઉભી કરવામાં કંઈ ખોટું નથી કે અટકાયત કરનાર સમાન ગુનાઓ કરે તેવી દરેક શક્યતા છે, જે ફરીથી ચોક્કસપણે જાહેર વ્યવસ્થાને અસર કરશે. અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ દ્વારા કથિત ગુનાઓ ઝડપથી કરવામાં આવતા તે સ્પષ્ટ કરે છે કે અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ ભવિષ્યમાં આવા જ ગુનાઓ કરે તેવી સંભાવના છે, જે જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહ્યુક્ત છે. ”

૮. અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગૌરવ અગ્રવાલે અમારી સામે ત્રણ મુદ્દા ઉઠાવ્યા છે. પ્રથમ અને અગ્રણી, તેમણે જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદ કરાયેલ કૃત્યો અને અટકાયત આદેશની તારીખ વચ્ચે કોઈ નિકટવર્તી અથવા જીવંત જોડાણ નથી, કારણ કે છેલ્લી કાર્યવાહી કે જેની ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી, જે પ્રથમ ૩ એફ. આઈ. આર. [તારીખ ૧૨/૧૨/૨૦૧૯, ૧૨/૧૨/૨૦૧૯ અને ૧૪/૧૨/૨૦૧૯] પરથી સ્પષ્ટ થાય છે, તે ડિસેમ્બર ૨૦૧૯માં હતી, જ્યારે અટકાયત આદેશ ૯ મહિના પછી ૨૮/૦૯/૨૦૨૦ પર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ તેમણે સ્વીકાર્યા વિના દલીલ કરી હતી કે, જો આ કેસોની હકીકતો પર માત્ર 'કાયદો અને વ્યવસ્થાની' સમસ્યા ઊભી થશે તો તે 'જાહેર વ્યવસ્થા' ની સમસ્યા નહીં હોય, અને તેને સમર્થન આપવા માટે આ અદાલતના અમુક ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કર્યો

હતો. તેમણે એવી પણ દલીલ કરી હતી કે અટકાયતનો આદેશ સંપૂર્ણપણે વિફળ હતો કારણ કે તે માત્ર આગોતરા જામીન/જામીન અરજીઓ મંજૂર કરવામાં આવી હતી. જો કોઈ વધુ અનિચ્છનીય ઘટના બને તો રાજ્ય દ્વારા આપવામાં આવેલા જામીનને રદ કરવા માટે યોગ્ય કાર્યવાહી કરવામાં આવી હોત.

૯. તેલંગાણા રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી રણજીત કુમારે અટકાયત આદેશમાં સમાવિષ્ટ આધારોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે ડિટેનુ એક રીઢો છેતરપિંડી કરનાર હતો જેણે તેથી ભોળા લોકોમાં ભય પેદા કર્યો હતો અને ભવિષ્યમાં તે આવા જ ગુનાઓ કરે તેવી શક્યતા હોવાથી, તેને સાવચેતીપૂર્વક અટકાયતમાં રાખવો મહત્વપૂર્ણ હતો, કારણ કે સામાન્ય કાયદાની તેના પર કોઈ પ્રતિબંધક અસર નહોતી. વધુમાં, તેમાં કોઈ શંકા નથી કે તેણે તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ દ્વારા વ્યાખ્યાયિત 'જાહેર વ્યવસ્થા' નું ઉલ્લંઘન કર્યું હતું અને તેના દ્વારા છેતરપિંડી કરનારા અને તેના દ્વારા છેતરપિંડી થવાની સંભાવના ધરાવતા લોકોના જીવનની ગતિને ખલેલ પહોંચાડી હતી.

૧૦. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી, કાયદાની મહત્વપૂર્ણ જોગવાઈઓ નીચે મુજબ નિર્ધારિત કરવી પ્રથમ મહત્વપૂર્ણ છે:

“૨. વ્યાખ્યાઓ

આ અધિનિયમમાં, જ્યાં સુધી સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી ન હોય ત્યાં સુધી,

(એ) "જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે કોઈપણ રીતે પૂર્વગ્રહયુક્ત વર્તન" નો અર્થ એ છે કે જ્યારે બુટલેગર, ડાકૂ, ડ્રગ-ગુનેગાર, ગુંડા, અનૈતિક ટ્રાફિક ગુનેગાર, જમીન પચાવી પાડનાર, નકલી બીજ ગુનેગાર, જંતુનાશક ગુનેગાર, ખાતર ગુનેગાર, ખાદ્ય ભેળસેળ ગુનેગાર, નકલી દસ્તાવેજ ગુનેગાર, અનુસૂચિત કોમોડિટીઝ ગુનેગાર, વન ગુનેગાર, ગેમિંગ ગુનેગાર, જાતીય ગુનેગાર, વિસ્ફોટક પદાર્થ ગુનેગાર, શસ્ત્ર ગુનેગાર, સાયબર ક્રાઈમ ગુનેગાર અને વ્હાઈટ કોલર અથવા નાણાકીય ગુનેગાર તેની કોઈપણ પ્રવૃત્તિમાં રોકાયેલા છે અથવા જોડાવાની તૈયારી કરી રહ્યા છે, જે જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે અથવા પ્રતિકૂળ અસર કરે તેવી શક્યતા છે:

સમજૂતી:— આ ખંડના હેતુ માટે જાહેર વ્યવસ્થાને પ્રતિકૂળ અસર થઈ હોવાનું માનવામાં આવશે અથવા અન્ય બાબતોની સાથે પ્રતિકૂળ અસર થવાની સંભાવના હોવાનું માનવામાં આવશે, જો આ ખંડમાં ઉલ્લેખિત વ્યક્તિઓમાંની કોઈ પણ પ્રવૃત્તિ પ્રત્યક્ષ

અથવા પરોક્ષ રીતે, સામાન્ય લોકોમાં અથવા તેના કોઈપણ વિભાગમાં કોઈ નુકસાન, જોખમ અથવા ભય અથવા અસુરક્ષાની લાગણી અથવા જીવન અથવા જાહેર આરોગ્ય માટે ગંભીર વ્યાપક જોખમ પેદા કરે છે અથવા તેની ગણતરી કરે છે.

XXX XXX XXX

(x) "વ્હાઈટ કોલર અપરાધી" અથવા "નાણાકીય ગુનેગાર" એટલે એવી વ્યક્તિ કે જે તેલંગાણા નાણાકીય સ્થાપના અધિનિયમ, ૧૯૯૯ (અધિનિયમ ૧૭/૧૯૯૯) અથવા કલમ ૪૦૬ થી ૪૦૯ અથવા ૪૧૭ થી ૪૨૦ અથવા ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ના પ્રકરણ XVIII હેઠળ દંડનીય ગુનાઓ કરે છે અથવા તેને પ્રોત્સાહન આપે છે.

" "વિભાગ ૩. અમુક વ્યક્તિઓને અટકાયતમાં લેવાનો આદેશ આપવાની સત્તા

(૧) જો સરકાર કોઈપણ બુટલેગર, લૂંટારો, ડ્રગ-ગુનેગાર, ગુંડા, અનૈતિક ટ્રાફિક ગુનેગાર, જમીન પચાવી પાડનાર, નકલી બીજ ગુનેગાર, જંતુનાશક ગુનેગાર, ખાતર ગુનેગાર, ખાદ્ય ભેળસેળ ગુનેગાર, નકલી દસ્તાવેજ ગુનેગાર, અનુસૂચિત ચીજવસ્તુ ગુનેગાર, વન ગુનેગાર, જુગાર ગુનેગાર, જાતીય ગુનેગાર, વિસ્ફોટક

પદાર્થ ગુનેગાર, શસ્ત્ર ગુનેગાર, સાયબર ક્રાઈમ ગુનેગાર અને વ્હાઈટ કોલર અથવા નાણાકીય ગુનેગાર જે તેને કોઈપણ રીતે પૂર્વગ્રહયુક્ત વર્તન કરતા અટકાવે છે તેના સંદર્ભમાં સંતુષ્ટ થઈ શકે છે. જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે જોખમી, આવું કરવા માટે જરૂરી છે, આદેશ આપો કે આવી વ્યક્તિની અટકાયત કરવામાં આવે. ”

“વિભાગ ૧૩. અટકાયતનો મહત્તમ સમયગાળો

કલમ ૧૨ હેઠળ પુષ્ટિ કરવામાં આવેલા આ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ અટકાયત આદેશના અનુસરણમાં કોઈપણ વ્યક્તિની અટકાયત કરી શકાય તે મહત્તમ સમયગાળો અટકાયતની તારીખથી બાર મહિનાનો રહેશે. ”

૧૧. તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની કલમ ૨ (x) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ ડિટેનુ “વ્હાઈટ કોલર ગુનેગાર” હોઈ શકે છે તે વાત પર ગંભીરતાથી વિવાદ થઈ શકતો નથી, તેમ છતાં તેની પ્રવૃત્તિઓ પ્રતિકૂળ અસર કરે અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પ્રતિકૂળ અસર કરે તેવી શક્યતા હોય તો જ પ્રિવેન્ટિવ ડિટેન્શન ઓર્ડર પસાર કરી શકાય છે. તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની કલમ ૨ (એ) ના સ્પષ્ટીકરણમાં

જાહેર વ્યવસ્થાને સામાન્ય જનતા અથવા તેના કોઈપણ વિભાગમાં નુકસાન, ખતરો અથવા ચેતવણી અથવા અસુરક્ષાની લાગણી અથવા જીવન અથવા જાહેર આરોગ્ય માટે ગંભીર વ્યાપક જોખમ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે.

૧૨. જેમ કે જાણીતું છે, 'કાયદો અને વ્યવસ્થા', 'જાહેર વ્યવસ્થા' અને 'રાજ્યની સુરક્ષા' અભિવ્યક્તિઓ એકબીજાથી અલગ છે. **રામ મનોહર લોહિયા વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (૧૯૬૬) ૧ એસ. સી. આર. ૭૦૯** કેસમાં આ અદાલત સમક્ષ પ્રશ્ન ભારતના સંરક્ષણ નિયમોના નિયમ ૩૦ હેઠળ કરવામાં આવેલા નિવારક અટકાયત આદેશ હેઠળ ઊભો થયો હતો, જે જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહ્યુક્ત રીતે વર્તવાની સંભાવના ધરાવતી વ્યક્તિની આશંકા અને અટકાયતની મંજૂરી આપે છે. આ અદાલતે માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થામાં ખલેલ અને જાહેર વ્યવસ્થામાં ખલેલ વચ્ચેનો તફાવત નીચે મુજબ દર્શાવ્યો છે:

“ભારતીય સંરક્ષણ અધિનિયમ અને નિયમો એવી શરતોની વાત કરે છે કે જેના હેઠળ આ અધિનિયમ હેઠળ નિવારક અટકાયતનો આદેશ આપી શકાય છે. તેના લાંબા શીર્ષક અને પ્રસ્તાવનામાં ભારતીય સંરક્ષણ અધિનિયમ જાહેર સલામતી અને હિત, ભારતનું સંરક્ષણ અને નાગરિક સંરક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવા માટે વિશેષ પગલાં લેવાની જરૂરિયાતની વાત કરે છે. તેમની વચ્ચેની જાહેર સલામતી

અને હિતની અભિવ્યક્તિ ભારતની સુરક્ષા શાંતિ અને સુલેહ-શાંતિ જાળવવા માટેના પગલાંની શ્રેણી સૂચવે છે જ્યારે ભારતની રક્ષા અને નાગરિક સંરક્ષણની અભિવ્યક્તિઓ બહારથી આક્રમણ અને દેશની અંદરની વ્યક્તિઓની કાર્યવાહી સામે ભારત અને તેના લોકોની સુરક્ષાને સૂચિત કરે છે. આ સામાન્ય શબ્દોનો ઉપયોગ એટલા માટે કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે આ કાયદો કાર્યવાહીની બનાવટની જોગવાઈ કરવા માંગે છે, જેમાં નિવારક અટકાયત માત્ર એક નાનો ભાગ છે. નિયમો બનાવવાની સત્તા પ્રદાન કરવામાં, ભારતીય સંરક્ષણ અધિનિયમની કલમ ૩ વિગતોના સ્પષ્ટીકરણ દ્વારા પ્રસ્તાવના શરતો પર વિસ્તૃત કરે છે. તે ભારતના સંરક્ષણ અને નાગરિક સંરક્ષણ અને ફેરફાર વિના જાહેર સલામતીની વાત કરે છે પરંતુ તે જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી, લશ્કરી કામગીરીનું કાર્યક્ષમ સંચાલન અને સમુદાયના જીવન માટે જરૂરી પુરવઠો અને સેવાઓની જાળવણીમાં જાહેર હિતના વિચારને વિસ્તૃત કરે છે. પછી તે જ કલમના ખંડ (૧૫) માં દૃષ્ટાંત દ્વારા ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે કોઈ પણ વ્યક્તિની કસ્ટડીમાં ધરપકડ અને અટકાયત કરવાની સત્તા કે જેને નિયમો દ્વારા ધરપકડ અથવા અટકાયત કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે (જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ

કરતાં નીચલા દરજ્જામાં ન હોય તેવી અટકાયત કરવાની સત્તા),
શંકાસ્પદ, તે સત્તાધિકારીને વાજબી લાગે તેવા આધારો પર –

(એ) પ્રતિકૂળ મૂળના હોવા; અથવા

(બી) કાર્ય કર્યું હોય, કાર્ય કર્યું હોય અથવા કાર્ય કરવા જઈ રહ્યું
હોય અથવા પૂર્વગ્રહયુક્ત રીતે કાર્ય કરે તેવી શક્યતા હોય –

(i) ભારતનું સંરક્ષણ અને નાગરિક સંરક્ષણ;

(ii) રાજ્યની સુરક્ષા;

(iii) જાહેર સલામતી અથવા હિત;

(iv) જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી;

(v) વિદેશી રાજ્યો સાથે ભારતના સંબંધો;

(ભારતના કોઈપણ ભાગમાં અથવા વિસ્તારમાં શાંતિપૂર્ણ સ્થિતિ
જાળવવી:અથવા

(vii) લશ્કરી કામગીરીનું કાર્યક્ષમ સંચાલન.

આમ એવું જણાય છે કે રાજ્યની સુરક્ષા, જાહેર સલામતી
અથવા હિત, જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી અને ભારતના કોઈપણ

ભાગ અથવા વિસ્તારમાં શાંતિપૂર્ણ પરિસ્થિતિઓની જાળવણીને અલગથી જોઈ શકાય છે, તેમ છતાં કડક રીતે એક કલમની અસર અથવા અસર બીજા પર પડી શકે છે. પછી નિયમ ૩૦ અનુસરે છે, જે ઉપરોક્ત શરતોનું પુનરાવર્તન કરે છે અને કોઈપણ વ્યક્તિને ઉપરોક્ત કોઈપણ રીતે કાર્ય કરવાથી અટકાવવાના દૃષ્ટિકોણથી અટકાયતની મંજૂરી આપે છે. શરતોને સંચિત રીતે લાગુ કરવાની છે તેવી ડૉ. લોહિયાની દલીલ સ્પષ્ટ રીતે અસમર્થનીય છે. નિયમ ૩૦નું વિશ્લેષણ કર્યું જરૂરી નથી જે આપણે અગાઉ ટાંક્યું છે અને જે કલમ ૩ (૧૫) ની યોજનાને અનુસરે છે. પ્રશ્ન એ છે કે શું ડૉ. લોહિયાને "જાહેર વ્યવસ્થા" વિરુદ્ધ "કાયદો અને વ્યવસ્થા" ના પૂર્વગ્રહ સામે કામ કરતા અટકાવવા માટે સત્તા લઈને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ તેમની સત્તાની બહાર ગયા હતા. [પૃષ્ઠ ૭૩૮-૭૩૯]

XXX XXX XXX

આપણી પાસે અહીં ડિક્રેન્સ ઓફ ઈન્ડિયા રૂલ્સના નિયમ ૩૦ હેઠળ અટકાયતનો કેસ છે, જે જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત રીતે વર્તવાની શક્યતા ધરાવતી વ્યક્તિની ધરપકડ અને અટકાયતની મંજૂરી આપે છે. તે અનુસરે છે કે જો આવી વ્યક્તિની અટકાયત કરવામાં ન આવે તો જાહેર અવ્યવસ્થા એ અનુમાનિત પરિણામ છે. કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી દ્વારા

પણ અવ્યવસ્થા અટકાવવામાં આવે છે તેમાં કોઈ શંકા નથી, પરંતુ અવ્યવસ્થા એ એક વ્યાપક વર્ણપટ છે જેમાં એક છેડે નાની વિશ્લેષ અને બીજી બાજુ સૌથી ગંભીર અને વિનાશક ઘટનાઓનો સમાવેશ થાય છે. શું "જાહેર વ્યવસ્થા" અભિવ્યક્તિ દરેક પ્રકારની વિકૃતિઓને અપનાવે છે કે માત્ર તેમાંથી કેટલીકને? આનો જવાબ "જાહેર વ્યવસ્થા" ને "કાયદો અને વ્યવસ્થા" થી અલગ પાડવાનું કામ કરે છે કારણ કે બાદમાં નિઃશંકપણે તે બધાને સમાવી લે છે. જો જાહેર વ્યવસ્થામાં ખલેલ પહોંચે તો તે જાહેર અવ્યવસ્થા તરફ દોરી જવી જોઈએ. શાંતિનો દરેક ભંગ જાહેર અવ્યવસ્થા તરફ દોરી જતો નથી. જ્યારે બે દારૂડિયાઓ ઝઘડે છે અને લડે છે ત્યારે અવ્યવસ્થા થાય છે પરંતુ જાહેર અવ્યવસ્થા નહીં. તેમની સાથે કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવાની સત્તાઓ હેઠળ વ્યવહાર કરી શકાય છે પરંતુ તેઓ જાહેર વ્યવસ્થાને ખલેલ પહોંચાડતા હોવાના આધારે તેમની અટકાયત કરી શકાતી નથી. ધારો કે બે લડવૈયાઓ હરીફ સમુદાયોના હતા અને તેમાંથી એકે સાંપ્રદાયિક જુસ્સો વધારવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. સમસ્યા હજુ પણ કાયદો અને વ્યવસ્થાની છે પરંતુ તે જાહેર અવ્યવસ્થાની આશંકા ઉભી કરે છે. અન્ય ઉદાહરણોની કલ્પના કરી શકાય છે. કાયદાનું ઉદ્ધંધન હંમેશા વ્યવસ્થાને અસર કરે છે પરંતુ તે પહેલાં જો જાહેર

વ્યવસ્થાને અસર કરે છે એમ કહી શકાય, તો તે સમુદાય અથવા મોટા પ્રમાણમાં જનતાને અસર કરે છે. આમ, માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થામાં ખલેલ પહોંચાડવી જે અવ્યવસ્થા તરફ દોરી જાય છે તે ડિક્રેન્સ ઓફ ઈન્ડિયા એક્ટ હેઠળ કાર્યવાહી માટે પૂરતું નથી, પરંતુ જાહેર વ્યવસ્થામાં ખલેલ પહોંચાડે છે. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને નિયમ ૩૦ (૧) (બી) હેઠળ જાહેર વ્યવસ્થાના વિધ્વંસને રોકવા માટે કાર્યવાહી કરવાનો અધિકાર છે, પરંતુ સામાન્ય સંજોગોમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણીમાં મદદ માટે નહીં.

આમ એવું જણાય છે કે જેમ આ અદાલતના ચુકાદાઓમાં (અગાઉ ટાંકવામાં આવેલ) "જાહેર વ્યવસ્થા" "રાજ્યની સુરક્ષા" ને અસર કરતી વિકૃતિઓ કરતાં ઓછી ગંભીરતાની વિકૃતિઓને સમજે છે તેમ "કાયદો અને વ્યવસ્થા" પણ "જાહેર વ્યવસ્થા" ને અસર કરતી વિકૃતિઓ કરતાં ઓછી ગંભીરતાની વિકૃતિઓને સમજે છે. ત્રણ કેન્દ્રિત વર્તુળોની કલ્પના કરવી પડે છે. કાયદો અને વ્યવસ્થા સૌથી મોટા વર્તુળનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જેમાં આગામી વર્તુળ જાહેર વ્યવસ્થાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અને સૌથી નાનું વર્તુળ રાજ્યની સુરક્ષાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. તે પછી તે જોવાનું સરળ છે કે કોઈ અધિનિયમ કાયદો અને વ્યવસ્થાને અસર કરી શકે છે પરંતુ જાહેર વ્યવસ્થાને નહીં, જેમ કે એક અધિનિયમ જાહેર

વ્યવસ્થાને અસર કરી શકે છે પરંતુ રાજ્યની સુરક્ષાને નહીં. "કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરીને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ પોતાના કાર્યક્ષેત્રને વિસ્તૃત કરી રહ્યા હતા અને ભારતના સંરક્ષણ નિયમોમાં એક કલમ ઉમેરી રહ્યા હતા. " [પૃષ્ઠ ૭૪૫-૭૪૬]

૧૩. તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે 'જાહેર વ્યવસ્થા' ને ખલેલ પહોંચાડવા માટે, બદલામાં જાહેર અવ્યવસ્થા હોવી જ જોઈએ. છેતરપિંડી અથવા વિશ્વાસના ગુનાહિત ભંગ જેવા કાયદાનું માત્ર ઉદ્ધંધન ચોક્કસપણે 'કાયદો અને વ્યવસ્થાને' અસર કરે છે પરંતુ તે 'જાહેર વ્યવસ્થા' ને અસર કરે છે તેવું કહી શકાય તે પહેલાં, તે સમુદાય અથવા જનતાને મોટા પ્રમાણમાં અસર કરવી જોઈએ.

૧૪. તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે પાંચ એફ. આઈ. આર. માં જે આરોપ 'કાયદો અને વ્યવસ્થા' ના ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત છે, જેમાં છેતરપિંડીના વિવિધ કૃત્યો ડિટેનુ સાથે સંકળાયેલા છે, જે પાંચ એફ. આઈ. આર. માં નિર્ધારિત ભારતીય દંડ સંહિતાની ત્રણ કલમો હેઠળ શિક્ષાપાત્ર છે. ડિટેન્શન ઓર્ડરનું નજીકથી પાંચન એ સ્પષ્ટ કરશે કે ઉપરોક્ત આદેશનું કારણ વ્યાપક જાહેર નુકસાન, જોખમ અથવા ચેતવણીની કોઈ આશંકા નથી, પરંતુ તે માત્ર એટલા માટે છે કારણ કે ડિટેનુ પાંચ એફ. આઈ. આર. માંથી દરેકમાં અદાલતોમાંથી

આગોતરા જામીન/જામીન મેળવવામાં સફળ રહ્યો હતો. જો કોઈ વ્યક્તિને આગોતરા જામીન/જામીન ખોટી રીતે આપવામાં આવે તો. પરિસ્થિતિની સંભાળ રાખવા માટે સામાન્ય કાયદામાં જાણીતા ઉપાયો છે. રાજ્ય હંમેશા મંજૂર કરાયેલા જામીન આદેશ સામે અપીલ કરી શકે છે અને/અથવા જામીન રદ કરવા માટે અરજી કરી શકે છે. આગોતરા જામીન/જામીનના આદેશોની માત્ર સફળતાપૂર્વક પ્રાપ્તિ અટકાયતીની અટકાયત માટેનો વાસ્તવિક આધાર હોવાથી, તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની કલમ ૨ (એ) માં સામાન્ય લોકોમાં જે તુકસાન, ખતરો અથવા ભય અથવા સુરક્ષાની લાગણીની વાત કરવામાં આવી છે તે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં વિશ્વાસપાત્ર અને સંપૂર્ણપણે ગેરહાજર છે.

૧૫. આ તબક્કે, તેલંગાણા રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલ ૧૭/૦૭/૨૦૨૧ તારીખના કાઉન્ટર એફિડેવિટમાં જાહેરાત કરવી મહત્વપૂર્ણ છે. કાઉન્ટર એફિડેવિટનો ફકરો ૧૮ તમામ પાચ એફ. આઈ. આર. માં અદાલતો દ્વારા જામીન આપવાનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે અટકાયત આદેશ પસાર કરવાનું વાસ્તવિક કારણ છે, જે નીચે મુજબ છે:

“૧૮. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તાત્કાલિક કેસમાં, અહીં અટકાયત કરનારને અટકાયતમાં લેવાનો નિર્ણય રેકૉર્ડ પરની

સામગ્રીના અવલોકન પર આધારિત છે, જેમાં બહાર આવ્યું છે કે અટકાયત કરનાર અધિકારી દ્વારા અટકાયતી રીતે તેને અટકાયતમાં લેવા માટે આધાર રાખેલા તમામ પાંચ કેસોમાં સંબંધિત અદાલતો દ્વારા અટકાયત કરનારને જામીન આપવામાં આવ્યા હતા. પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ અહીં પોતાનો સંતોષ નોંધ્યો હતો કે અટકાયત કરનારની પ્રવૃત્તિઓ જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત છે અને સામાન્ય કાયદો અટકાયત કરનારને વધુ પૂર્વગ્રહયુક્ત પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થતા અટકાવવા માટે અસરકારક અવરોધક ન હોઈ શકે. વધુમાં, આધાર રાખવામાં આવેલી સામગ્રી અને સંજોગો દર્શાવે છે કે અટકાયત કરનાર અધિકારીનો વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ કોઈપણ રીતે દૂષિત અથવા ગેરકાયદેસર નથી. તેથી અટકાયતનો આદેશ પસાર કરવો વાજબી છે કારણ કે અટકાયત કરનારની ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ સમુદાયના જીવનની ગતિને ખલેલ પહોંચાડશે, જે તેને જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત બનાવે છે અને અટકાયત કરનાર ફરીથી સમાન પૂર્વગ્રહયુક્ત પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાની સંભાવના છે. ” કાઉન્ટર એફિડેવિટનો ફકરો ૨૧ પછી નીચે મુજબ જણાવે છે:

“૨૧. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જે કૃત્યો જાહેર શાંતિને ખલેલ પહોંચાડે છે અથવા શાંતિનો ભંગ કરે છે તેનો સંકુચિત અર્થ ન આપવો જોઈએ, પરંતુ તેને ઉદાર અર્થઘટન આપવું જોઈએ અને 'જાહેર વ્યવસ્થાના હિતમાં' અભિવ્યક્તિ ખૂબ જ વ્યાપક છે, જેમ કે આ માનનીય અદાલતે મધુ લિમચે વિરુદ્ધ સબ ડિવિઝન મેજિસ્ટ્રેટમાં એ.આઇ.આર ૧૯૭૧ એસ.સી. ૨૪૮૬ માં અહેવાલ આપ્યો હતો. તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ ઉપરોક્ત અટકાયતનો આદેશ પસાર કરતા પહેલા નિર્ણાયક મુદ્દાઓ પર વિચાર કર્યો હતો કે શું અટકાયતની પ્રવૃત્તિઓ જનતા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત હતી કે કેમ અને શું જાહેર વ્યવસ્થાને માત્ર આવા ઉદ્વેગનથી અસર થઈ શકે છે કે જે સમુદાય અથવા જનતાને અસર કરે છે. ”

૧૬. મધુ લિમચે વિરુદ્ધ સબ-ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ (ઉપરોક્ત) નો સંદર્ભ સંપૂર્ણપણે અસંમત છે. આ ચુકાદો ભારતના બંધારણની કલમ ૧૯ (૨) થી ૧૯ (૪) માં "જાહેર વ્યવસ્થાના હિતમાં" અભિવ્યક્તિના અવકાશ સાથે સંબંધિત છે. આ ચુકાદા દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો દંડ પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૧૪૪ને પડકારવાના સંદર્ભમાં હતા. મહત્વની વાત એ છે કે આ અદાલતે રામ મનોહર લોહિયા (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો અને પછી અભિપ્રાય આપ્યો હતો.

“૧૯. આ પરીક્ષણને અપનાવીને આપણે કહી શકીએ કે રાજ્ય કેન્દ્રમાં છે અને સમાજ તેની આસપાસ છે. સમાજની અશાંતિઓ જીવનની શાંતિમાં વધુ ખલેલથી લઈને રાજ્યને જોખમમાં મૂકવા સુધીની વ્યાપક શ્રેણીમાં જાય છે. જેમ જેમ આપણે સૌથી મોટા વર્તુળની પરિઘથી કેન્દ્ર તરફ મુસાફરી કરીએ છીએ તેમ તેમ આ કૃત્યો વધુ ગંભીર બને છે. આ યાત્રામાં આપણે પહેલા જાહેર શાંતિ દ્વારા, પછી જાહેર વ્યવસ્થા દ્વારા અને અંતે રાજ્યની સુરક્ષા માટે મુસાફરી કરીએ છીએ.

૨૦. નિવારક અટકાયતના સંદર્ભમાં "જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી" શબ્દસમૂહ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, અમે સંબંધિત કાયદામાં અભિવ્યક્તિને બીજા વર્તુળમાં જે સામેલ કરવામાં આવી હતી તેના સુધી મર્યાદિત રાખી હતી અને જે સૌથી મોટા વર્તુળમાં હતું તેને છોડી દીધું હતું. પરંતુ તે વિચારણા હંમેશા લાગુ પડવાની જરૂર નથી કારણ કે જીવનની સમાન ગતિની નાની સ્થાનિક વિશ્લેષણો, એક અર્થમાં "જાહેર વ્યવસ્થા" ને અલગ અર્થમાં અસર કરે છે, એટલે કે, કાયદાનું પાલન કરવાની સ્થિતિ અને અન્યની સલામતીના અર્થમાં. અમારા ચુકાદામાં બંધારણમાં "જાહેર

વ્યવસ્થાના હિતમાં" અભિવ્યક્તિ માત્ર રાજ્યની સુરક્ષાને ખલેલ પહોંચાડતા અથવા વર્ણવ્યા મુજબ જાહેર આદેશની અંદર કામ કરતા કૃત્યોને જ નહીં પરંતુ જાહેર શાંતિને ખલેલ પહોંચાડતા અથવા શાંતિનું ઉલ્લંઘન કરતા અમુક કૃત્યોને પણ પોતાની અંદર લેવા સક્ષમ છે. અભિવ્યક્તિને સંકુચિત અર્થ આપવાની જરૂર નથી કારણ કે, જેમ જોવામાં આવ્યું છે તેમ, "જાહેર વ્યવસ્થાના હિતમાં" અભિવ્યક્તિ ખૂબ વ્યાપક છે. કારોબારીના શુદ્ધ વ્યક્તિલક્ષી નિર્ધારણ પર સુનાવણી વિના વ્યક્તિઓની અટકાયતને લગતા વિશેષ કાયદાના સંદર્ભમાં "જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી" વિશે જે પણ કહી શકાય તે અન્ય સંજોગોમાં કહી શકાતું નથી. પહેલાના કેસમાં આ અદાલતે અર્થને ગંભીર પ્રસંગો સુધી મર્યાદિત રાખ્યો હતો, જેમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાના કિસ્સાઓ સામેલ ન હતા, જે જાહેર શાંતિને ખલેલ પહોંચાડતા ન હતા, પરંતુ જાહેર આદેશના હતા. "

૧૭. જ્યારે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૧ હેઠળ નાગરિકની સ્વતંત્રતાની વાત આવે છે ત્યારે આ અવલોકનોને સંદર્ભમાંથી બહાર કાઢવા એ મોટા જોખમથી ભરેલા હશે. તે કિસ્સામાં 'જાહેર વ્યવસ્થા' નો સંકુચિત અર્થ ન અપનાવવાનું કારણ કલમ ૧૯ (૨) થી કલમ ૧૯ (૪) માં 'હિતમાં'

અભિવ્યક્તિને કારણે હતું અને જે ત્યારે જ સેવામાં દબાવવામાં આવે છે જ્યારે કોઈ કાયદાને બંધારણની કલમ ૧૯નું ઉલ્લંઘન કરવા માટે ગેરબંધારણીય તરીકે પડકારવામાં આવે. જ્યારે કોઈ વ્યક્તિની અટકાયતી રીતે અટકાયત કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે કલમ ૨૧ અને ૨૨ છે જે આકર્ષાય છે, કલમ ૧૯ નહીં. વધુમાં, નિવારક અટકાયત કલમ ૨૨ અને કાયદાના ચાર ખૂણાઓમાં આવવી જોઈએ. તેથી એવી દલીલ કરવી કે નિવારક અટકાયત કાયદાના સંદર્ભમાં 'જાહેર વ્યવસ્થા' અભિવ્યક્તિને ઉદાર અર્થ આપવો આવશ્યક છે તે સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય અને ખોટો છે. તેનાથી વિપરીત, નિવારક અટકાયત એ માત્ર જાહેર અવ્યવસ્થાને રોકવા માટે જરૂરી દૃષ્ટતા છે તે ધ્યાનમાં લેતા, અદાલતે ખાતરી કરવી જોઈએ કે તેની સામે લાવવામાં આવેલી હકીકતો સીધી અને અનિવાર્યપણે સામાન્ય જનતા અથવા તેના કોઈપણ વિભાગમાં ગુકસાન, જોખમ અથવા ચેતવણી અથવા અસુરક્ષાની લાગણી તરફ દોરી જાય છે.

૧૮. આ અદાલતના કેટલાંક ચુકાદાઓએ આપણને નિવારક અટકાયતના કેસોમાં ઉચ્ચ અદાલતો અને આ અદાલતની ભૂમિકા વિશે યાદ અપાવ્યું છે. આમ, ફ્રાન્સિસ કોરલી મુલિન વિરુદ્ધ ડબલ્યુ. સી. ખમ્બ્રા (૧૯૮૦) ૨ એસ. સી. આર. ૧૦૯૫ માં, આ અદાલતની ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો હતો:

“નિવારક અટકાયતના કેસોમાં અદાલતની ભૂમિકા વિશે અમારા મનમાં કોઈ શંકા નથી: તે શાશ્વત તકેદારીનું હોવું જોઈએ. કોઈ પણ સ્વતંત્રતા વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાથી મોટી નથી અને તેને નબળી રાખવા કરતાં કોઈ મોટી ફરજ નથી. કોર્ટની રિટ એ ગેરકાયદેસર અટકાયત સામેનો અંતિમ વીમો છે. બંધારણ કલમ ૨૨ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવાનો આદેશ આપે છે અને કોર્ટ ચોક્કસ પાલન કરે છે. કલમ ૨૨ (૫) અટકાયત કરનારને રજૂઆત કરવાની તક આપવાનો અધિકાર આપે છે. અહીં લૉ રિપોર્ટ્સ એક વાર્તા કહે છે અને પાઠ શીખવે છે. તે એ છે કે અટકાયત કરનારનો મુખ્ય દુશ્મન અને પ્રતિનિધિત્વ કરવાનો તેનો અધિકાર ન તો ઉદ્ધતાઈ છે અને ન તો નીચ મનનો છે, પરંતુ અનૌપચારિક ઉદાસીનતા, અવિવેકી અસંવેદનશીલતા, અમલદારશાહી મશીનની દિનચર્યા અને લાલફીતાશાહી છે. ”

તેવી જ રીતે, વિજય નારાયણ સિંહ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (૧૯૮૪) ૩ એસ. સી. સી. ૧૪ માં, આ અદાલતની ૩-ન્યાયાધીશની બેન્ચ (જેમાં ન્યાયમૂર્તિ એ. પી. સેન અસંમત હતા), ન્યાયમૂર્તિ વેંકટરમૈયા બહુમતી માટે બોલતા આપણને યાદ અપાવે છે:

“૩૨. ...તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે નિવારક અટકાયતનો કાયદો એક સખત કાયદો છે અને તેથી તેનો કડક અર્થઘટન થવો જોઈએ. જ્યાં સુધી તેનો કેસ સંબંધિત કાયદાના ચાર ખૂણામાં ન આવે ત્યાં સુધી વ્યક્તિની સ્વતંત્રતા જોખમમાં ન પડે તેની કાળજી લેવી જોઈએ. નિવારક અટકાયતના કાયદાનો ઉપયોગ માત્ર ફોજદારી કાર્યવાહીમાં સામેલ આરોપીની પાંખો કાપવા માટે થવો જોઈએ નહીં. જ્યારે સામાન્ય ફોજદારી કાયદા હેઠળ જામીનના આદેશોના મુદ્દાનો વિરોધ કરવો શક્ય ન હોય ત્યારે વ્યક્તિને અટકાયતમાં રાખવાનો હેતુ નથી, સિવાય કે ઉપલબ્ધ સામગ્રી એવી હોય કે જે આવી અટકાયતને અધિકૃત કરતી કાનૂની જોગવાઈઓની જરૂરિયાતોને સંતોષે. જ્યારે કોઈ વ્યક્તિને સક્ષમ ફોજદારી અદાલત દ્વારા જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવે છે, ત્યારે નિવારક અટકાયતના આદેશની માન્યતાની તપાસ કરવામાં ખૂબ સાવધાની રાખવી જોઈએ, જે તે જ આરોપ પર આધારિત છે, જેની સુનાવણી ફોજદારી અદાલત દ્વારા કરવામાં આવે છે. ”

[ભાર મૂકવામાં આવે છે]

ન્યાયમૂર્તિ ઓ. ચિનપ્પા રેડ્ડીએ ટૂંકા સંમતિપૂર્ણ ચુકાદામાં નિવારક અટકાયતના બંધારણીય મૂળભૂત સિદ્ધાંતો પણ નીચે મુજબ રજૂ કર્યા છે:

“હું મારા ભાઈ ન્યાયમૂર્તિ વેંકટરમૈયા સાથે બિહાર ગુના નિયંત્રણ અધિનિયમ, ૧૯૮૧ની જોગવાઈઓના અર્થઘટનના પ્રશ્ન પર અને અટકાયતના આધારોમાંથી એક બનેલી ઘટનામાંથી ઉદ્ભવેલી ફોજદારી કાર્યવાહીમાં જામીન આપવાના આદેશની અસરના પ્રશ્ન પર સંપૂર્ણપણે સંમત છું. ન્યાયમૂર્તિ વેંકટરમૈયાએ જે કહ્યું છે તેમાં કંઈપણ ઉમેરવું મારા માટે ખરેખર બિનજરૂરી છે, પરંતુ મારા ભાઈ ન્યાયમૂર્તિ સેને એક અલગ ઢ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે અને તેમના આદરમાં, હું કેટલીક પંક્તિઓ ઉમેરવાનો પ્રસ્તાવ કરું છું. હું મારા ભાઈ ન્યાયમૂર્તિશ્રી સેન સાથે તેમના અસંમતિમાં વ્યક્ત કરેલા કેટલાક મંતવ્યો પર સહમત થવામાં અસમર્થ છું. ખાસ કરીને, હું એ અભિપ્રાય સાથે સહમત નથી કે "રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે જવાબદાર લોકો જ એ નક્કી કરવાના એકમાત્ર અધિકારી હોવા જોઈએ કે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અથવા જાહેર વ્યવસ્થા માટે શું જરૂરી છે" તે ખૂબ જોખમી દરખાસ્ત છે. આપણું બંધારણ રાજ્યના કોઈ પણ અંગને આવી બાબતોમાં એકમાત્ર મધ્યસ્થી બનવાની મંજૂરી આપતું નથી. નિવારક અટકાયતને એટલી વિશ્વાસઘાતી માનવામાં આવે છે અને તે સુસંસ્કૃત વિચાર અને લોકશાહી રાજકારણ માટે એક અભિશાપ છે કે જે સુનાવણી વિના અટકાયત કરવાની સત્તાના અનુચિત ઉપયોગ સામે રક્ષણ

આપે છે, તેને બંધારણમાં જ બનાવવામાં આવ્યું છે અને તેને મૂળભૂત અધિકારો તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યું છે. ત્યાં બે ચોકીદાર હોય છે, બંને છેડે એક. વિધાનસભાએ એવી મર્યાદાઓને સીમિત કરતો કાયદો બનાવવો જરૂરી છે કે જેમાં વ્યક્તિઓને નિવારક રીતે અટકાયતમાં રાખી શકાય અને બંધારણ દ્વારા નિર્ધારિત સલામતીની જોગવાઈ કરવામાં આવે અને જ્યારે માંગ કરવામાં આવે ત્યારે અદાલતોએ તપાસ કરવી જરૂરી છે કે શું કોઈ અતિશય અટકાયત કરવામાં આવી છે કે કેમ, એટલે કે બંધારણ અને વિધાનસભા દ્વારા નિર્ધારિત મર્યાદાઓનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું છે કે કેમ. નિવારક અટકાયત ન્યાયિક તપાસની બહાર નથી. જ્યારે પર્યાપ્તતા અથવા પર્યાપ્તતા પડકારનો આધાર ન હોઈ શકે, ત્યારે સુસંગતતા અને નિકટતા ચોક્કસપણે પડકારનો આધાર છે. ન તો તે અદાલત માટે છે કે તે પોતાને અટકાયત અધિકારીની સ્થિતિમાં મૂકે અને પોતાને સંતુષ્ટ કરે કે ચકાસાયેલ તથ્યો ગુનાનો માર્ગ દર્શાવે છે. હું મારા ભાઈ ન્યાયમૂર્તિ સેન સાથે સંમત છું જ્યારે તેઓ કહે છે, "આ અદાલતનો હંમેશા એવો મત રહ્યો છે કે કોઈપણ લાંબા સમય સુધી સુનાવણી વિના વ્યક્તિઓની અટકાયત, ભલે ગમે તેટલી ટૂંકી હોય, તે આપણી સરકારના મૂળભૂત વિચારો સાથે સંપૂર્ણપણે અસંગત છે અને

અસામાજિક પ્રવૃત્તિઓના પરિણામે સમુદાય માટે દુષ્ટતાની ગંભીરતા કાયદા દ્વારા સ્થાપિત પ્રક્રિયા અનુસાર સિવાય નાગરિકની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા પર આક્રમણ કરવા માટે ક્યારેય પૂરતું કારણ આપી શકતી નથી. ”

૧૯. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ યુમ્નમ આનંદ (૨૦૦૭) ૧૦ એસ. સી. સી. ૧૯૦ માં, આ અદાલતે આમાંના કેટલાક સિદ્ધાંતોનો નીચે પ્રમાણે પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો:

“૮. નિવારક અટકાયતના કિસ્સામાં કોઈ ગુનો સાબિત થતો નથી, ન તો કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવે છે અને આવી અટકાયતનું સમર્થન શંકા અથવા વાજબીપણું છે અને કોઈ ફોજદારી સજા નથી જે ફક્ત કાનૂની પુરાવા દ્વારા જ સમર્થન આપી શકાય. નિવારક ન્યાય માટે ધરપકડ કરાયેલી વાંધાજનક પ્રવૃત્તિઓને રોકવા માટે પગલાં લેવાની જરૂર છે. (જુઓ આર વિરુદ્ધ હોલીડે [૧૯૧૭ એસી ૨૬૦:(૧૯૧૬-૧૭) બધા ઇ.આર. રેપ એક્ટ ૧૨૮૪:૮૬ એલજે કેબી ૧૧૬:૧૧૬ એલ. ટી. ૪૧૭ (એચ. એલ.)] અને કુબિક દારૂઝ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [(૧૯૯૦) ૧ એસ. સી. સી. ૫૬૮:૧૯૯૦ એસ. સી. સી. (કિમિનલ)

૨૨૭:એ.આઈ.આર ૧૯૯૦ એસ.સી. ૬૦૫].)પરંતુ તે જ સમયે, વ્યક્તિની સૌથી મોટી માનવ સ્વતંત્રતાઓ કે જે વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા છે તે વંચિત છે, અને તેથી, નિવારક અટકાયતના કાયદાઓનું કડક અર્થઘટન કરવામાં આવે છે, અને પ્રક્રિયાગત સુરક્ષાનું ઝીણવટપૂર્વક પાલન, ભલે તે ગમે તે તકનીકી હોય, તે ફરજિયાત છે. સમાજમાં વ્યવસ્થા જાળવવાની આદિકાળની જરૂરિયાતની મજબૂરીઓ, જેના વિના વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાના અધિકાર સહિત તમામ અધિકારોનો આનંદ તેમના તમામ અર્થો ગુમાવશે, તે નિવારક અટકાયતના કાયદાઓ માટે સાચા સમર્થન છે. આ અધિકારક્ષેત્રને "શંકાના અધિકારક્ષેત્ર" તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું છે, અને લોકશાહી સમાજ અને સામાજિક વ્યવસ્થાની સ્વતંત્રતાના મૂલ્યોને જાળવવાની મજબૂરીઓ કેટલીકવાર વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતામાં ઘટાડો કરે છે. (આચાર્ય વિરુદ્ધ યુપી રાજ્ય જુઓ [(૧૯૮૯) ૧ એસસીસી ૩૭૪:૧૯૮૯ એસસીસી (ફિમિનલ) ૧૫૩:એ. આઈ. આર. ૧૯૮૯ એસ. સી. ૩૬૪]) થોમસ જેફરસને કહ્યું હતું કે, લેખિત કાયદાના નિષ્ઠાપૂર્વક પાલન દ્વારા આપણો દેશ ગુમાવવો એ કાયદો ગુમાવવો હશે, નિર્થક રીતે સાધનોનો અંત કરવો. કોઈ પણ કાયદો પોતે જ અંત નથી અને રાજ્યની સુરક્ષા અને રાષ્ટ્રીય આર્થિક શિસ્તને કારણે જરૂરી અનિષ્ટ

તરીકે સ્વતંત્રતામાં કાપ મૂકવો એ કડક બંધારણીય પ્રતિબંધો
હેઠળ સંચાલિત થવો જોઈએ. આવી બાબતોમાં એકમાત્ર મધ્યસ્થી
બનવા માટે રાજ્યના કોઈપણ અંગને કોઈ કોર્ટે બ્લેન્શ આપવામાં
આવતું નથી. ”

૨૦. રેખા વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય, (૨૦૧૧) ૫ એસ. સી. સી. ૨૪૪
માં, આ અદાલતની ૩-ન્યાયાધીશની ખંડપીઠે કલમ ૨૧ અને ૨૨ વચ્ચેની
આંતરક્રિયા વિશે નીચે મુજબ વાત કરી હતી:

“૧૩. અમારા મતે, ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨ (૩) (બી) જે
નિવારક અટકાયતની મંજૂરી આપે છે તે બંધારણની કલમ ૨૧નો
માત્ર એક અપવાદ છે. અપવાદ એ એક અપવાદ છે, અને સામાન્ય
રીતે મુખ્ય નિયમની સંપૂર્ણ શક્તિને નાબૂદ કરી શકતો નથી, જે
બંધારણની કલમ ૨૧માં સ્વતંત્રતાનો અધિકાર છે. મૂળભૂત
અધિકારો લોકોની નાગરિક સ્વતંત્રતાનું રક્ષણ કરવા માટે છે, અને
તેમને વકીલનો આશ્રય લીધા વિના અને સુનાવણી વિના લાંબા
સમય સુધી જેલમાં ન મૂકવા માટે છે. જેમ કે આર. વિરુદ્ધ સચિવ
ગૃહ વિભાગ માટે રાજ્ય મંત્રી, ભૂતપૂર્વ પી સ્ટેફોર્ડ [(૧૯૯૮) ૧

ડબલ્યુએલઆર ૫૦૩ (સીએ)]:(ડબલ્યુ. એલ. આર. પાનું ૫૧૮ એફ. જી.) માં જોવા મળ્યું છે.

".....કાયદાના શાસનની સામાન્ય વિભાવનાઓ સાથે, કાર્યવાહી વિના, વહીવટી વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરીને જેલની નોંધપાત્ર મુદત લાદવામાં આવે છે. "

તેથી, કલમ ૨૨ ને અલગથી વાંચી શકાતી નથી પરંતુ તેને કલમ ૨૧ ના અપવાદ તરીકે વાંચવી જોઈએ. અપવાદ માત્ર દુર્લભ અને અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં જ લાગુ થઈ શકે છે, અને તે મુખ્ય નિયમને ઓવરરાઈડ કરી શકતો નથી.

૧૪. કલમ ૨૧ એ ભારતના બંધારણ દ્વારા બાંધધરીકૃત મૂળભૂત અધિકારોમાંથી સૌથી મહત્વપૂર્ણ છે. નાગરિકની સ્વતંત્રતા એ આપણા પૂર્વજોએ લાંબા, ઐતિહાસિક અને કઠિન સંઘર્ષો પછી મેળવેલો સૌથી મહત્વપૂર્ણ અધિકાર છે. આપણા સ્થાપક પિતાઓને તેનું મૂલ્ય સમજાયું કારણ કે તેમણે સ્વતંત્રતા સંગ્રામ દરમિયાન આપણા દેશવાસીઓની નાગરિક સ્વતંત્રતાઓને વિદેશીઓ દ્વારા કચડવામાં આવતી જોઈ હતી, અને તેથી જ તેઓ

નિર્ધારિત હતા કે વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાના અધિકારને ભારતના લોકોના મૂળભૂત અધિકાર તરીકે જીવનના અધિકારની સાથે સર્વોચ્ચ પાયા પર મૂકવામાં આવશે.

XXX XXX XXX

૧૭. બંધારણની કલમ ૨૨ (૧) અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિનો તેની પસંદગીના વકીલ દ્વારા સલાહ અને બચાવ કરવાનો મૂળભૂત અધિકાર બનાવે છે. પરંતુ કલમ ૨૨ (૩) ખાસ કરીને નિવારક અટકાયતના કેસોમાં કલમ ૨૨ ની કલમ (૧) ની લાગુતાને બાકાત રાખે છે. તેથી, આપણે નિવારક અટકાયતની શક્તિને ખૂબ જ સાંકડી મર્યાદાઓ સુધી મર્યાદિત રાખવી જોઈએ, નહીં તો આપણા સ્થાપક પિતાઓ, જેઓ સ્વાતંત્ર્ય સેનાની પણ હતા, તેમને લાંબા, કઠિન અને ઐતિહાસિક સંઘર્ષો પછી મળેલો સ્વતંત્રતાનો મહાન અધિકાર નિર્થક બની જશે. ”

આ અદાલતે કેટલીક વિગતવાર, નિવારક અટકાયત કાયદાના વૈચારિક સ્વરૂપની નીચે મુજબ ચર્ચા કરી:

“૨૯. નિવારક અટકાયત, સ્વભાવથી, લોકશાહી વિચારો માટે પ્રતિકૂળ છે અને કાયદાના શાસન માટે અભિશાપ છે. યુએસએ

અને ઇંગ્લેન્ડમાં (યુદ્ધના સમય સિવાય) આવો કોઈ કાયદો અસ્તિત્વમાં નથી. જો કે, ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨ (૩) (બી) નિવારક અટકાયતની મંજૂરી આપે છે, તેથી આપણે તેને ગેરકાયદેસર ન ગણી શકીએ, પરંતુ આપણે નિવારક અટકાયતની શક્તિને ખૂબ જ સાંકડી મર્યાદામાં મર્યાદિત રાખવી જોઈએ, નહીં તો આપણે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૧ દ્વારા બાંધધરીકૃત સ્વતંત્રતાના મહાન અધિકારને છીનવી લઈશું, જે લાંબા, કઠિન અને ઐતિહાસિક સંઘર્ષો પછી જીત્યો હતો. તેથી, તે અનુસરે છે કે જો દેશનો સામાન્ય કાયદો (દંડ સંહિતા અને અન્ય દંડાત્મક કાયદાઓ) પરિસ્થિતિનો સામનો કરી શકે છે, તો નિવારક અટકાયત કાયદાનો આશરો લેવો ગેરકાયદેસર રહેશે.

૩૦. જ્યારે પણ નિવારક અટકાયત કાયદા હેઠળના આદેશને પડકારવામાં આવે છે ત્યારે અદાલતે તેની કાયદેસરતા નક્કી કરવા માટે એક પ્રશ્ન પૂછવો જોઈએ:શું દેશનો સામાન્ય કાયદો પરિસ્થિતિનો સામનો કરવા માટે પૂરતો હતો?જો જવાબ હકારાત્મક હોય, તો અટકાયતનો આદેશ ગેરકાયદેસર રહેશે. વર્તમાન કેસમાં, અટકાયત કરાયેલા લોકો સામે તેમના લેબલ બદલ્યા પછી સમયસીમા સમાપ્ત થઈ ગયેલી દવાઓ વેચવાનો

આરોપ હતો. ચોક્કસપણે દંડ સંહિતા અને ડ્રગ્સ એન્ડ કોસ્મેટિક્સ એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓ આ પરિસ્થિતિનો સામનો કરવા માટે પૂરતી હતી. તેથી, અમારા મતે, આ કારણોસર પણ અટકાયતનો આદેશ ગેરકાયદેસર હતો. ”

[ભાર મૂકવામાં આવે છે]

એક મહત્વપૂર્ણ પ્રકરણમાં, આ અદાલતે **હરધન સાહા વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય** (૧૯૭૫) ૩ એસ. સી. સી. ૧૯૮ માં બંધારણીય ખંડપીઠે કરેલા કેટલાક સામાન્ય અવલોકનો પર નીચે મુજબ કાર્યવાહી કરી હતી:

“૩૩. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે તે હરધન સાહા કેસ [(૧૯૭૫) ૩ એસ. સી. સી. ૧૯૮ માં બંધારણીય બેન્ચના નિર્ણયમાં લેવામાં આવ્યો છે:૧૯૭૪ એસ. સી. સી. (ક્રિમિનલ) ૮૧૬] કે જો કોઈ વ્યક્તિ ફોજદારી ગુના માટે ફોજદારી અદાલતમાં કેસ ચલાવવા માટે જવાબદાર હોય, અથવા વાસ્તવમાં તેનો કેસ ચલાવવામાં આવી રહ્યો હોય, તો પણ તે અધિકારીઓને નિવારક અટકાયત કાયદા હેઠળ અટકાયતનો આદેશ પસાર કરવાથી પ્રતિબંધિત કરતું નથી. જો કે, આ અવલોકનને યોગ્ય રીતે સમજવા માટે, બંધારણની કલમ ૨૧ અને ૨૨ (જે આપણે પહેલેથી જ સમજાવી

દીધું છે) માં બંધારણીય યોજનાની પૃષ્ઠભૂમિમાં અર્થઘટન કરવું આવશ્યક છે. કલમ ૨૨ (૩) (બી) માત્ર કલમ ૨૧ નો અપવાદ છે અને તે પોતે મૂળભૂત અધિકાર નથી. તે કલમ ૨૧ છે જે આપણા બંધારણમાં મૂળભૂત અધિકારો પરના સમગ્ર પ્રકરણના કેન્દ્રમાં છે. સ્વતંત્રતાના અધિકારનો અર્થ એ છે કે વ્યક્તિને જેલમાં મોકલતા પહેલા સામાન્ય રીતે તેને તેના વકીલ દ્વારા પોતાનો બચાવ કરવાની તક આપીને સુનાવણી થવી જોઈએ. તે અનુસરે છે કે જો કોઈ વ્યક્તિ પર ફોજદારી ગુના માટે કેસ ચલાવવા માટે જવાબદાર છે, અથવા ખરેખર તેના પર કેસ ચલાવવામાં આવી રહ્યો છે, પરંતુ સામાન્ય ફોજદારી કાયદો (દંડ સંહિતા અથવા અન્ય દંડાત્મક કાયદાઓ) પરિસ્થિતિનો સામનો કરી શકશે નહીં, તો પછી જ, નિવારક અટકાયત કાયદાનો આશરો લઈ શકાય છે.

૩૪. તેથી, હરધન સાહા કેસ [(૧૯૭૫) ૩ એસ. સી. સી. ૧૯૮ માં એસ. સી. સી. ફકરા ૩૪ માં અવલોકન:૧૯૭૪ એસ. સી. સી. (ફિમિનલ) ૮૧૬] ને અયોગ્ય નિવેદન તરીકે ગણી શકાય નહીં કે દરેક કેસમાં જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ પર ફોજદારી અદાલતમાં ગુના માટે કેસ ચલાવવા માટે જવાબદાર છે, અથવા ખરેખર કેસ ચલાવવામાં

આવી રહ્યો છે, ત્યાં અટકાયતનો આદેશ પણ નિવારક અટકાયત કાયદા હેઠળ પસાર કરી શકાય છે.

૩૫. એ ચાદ રાખવું જોઈએ કે નિવારક અટકાયતના કિસ્સાઓમાં કોઈ ગુનો સાબિત થતો નથી અને આવી અટકાયતનું સમર્થન શંકા અથવા વાજબી સંભાવના છે, અને એવી કોઈ સજા નથી કે જે ફક્ત કાનૂની પુરાવા દ્વારા જ સમર્થન આપી શકાય. નિવારક અટકાયતને ઘણીવાર "શંકાના અધિકારક્ષેત્ર" તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે (મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિરુદ્ધ ભાગિરાવ પંજાબરાવ ગવાંડે [(૨૦૦૮) ૩ એસસીસી ૬૧૩:(૨૦૦૮) ૨ એસ. સી. સી. (કિમિનલ) ૧૨૮], એસ. સી. સી. ફરો ૬૩). અટકાયત અધિકારી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર અટકાયતનો આદેશ પસાર કરે છે. કલમ ૨૨ ની કલમ (૩) ખાસ કરીને કલમ (૧) અને (૨) ની લાગુ પડવાને બાકાત રાખે છે, તેથી અટકાયત કરનાર વકીલ અથવા ધરપકડના ૨૪ કલાકની અંદર મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ થવાનો અધિકાર ધરાવતો નથી. આ સંભવિત જોખમી સત્તાના દુરુપયોગને રોકવા માટે નિવારક અટકાયતના કાયદાનું કડક અર્થઘટન કરવું પડશે અને પ્રક્રિયાગત સલામતીનું ઝીણવટપૂર્વક પાલન કરવું પડશે, ભલે તે ગમે તે તકનીકી હોય, અમારા મતે તે ફરજિયાત અને મહત્વપૂર્ણ છે.

૩૬. એવું માનવામાં આવે છે કે સ્વતંત્રતાનો ઇતિહાસ પ્રક્રિયાગત સલામતીનો ઇતિહાસ છે. (કમલેશકુમાર ઈશ્વરદાસ પટેલ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ જુઓ [(૧૯૯૫) ૪ એસ. સી. સી ૫૧:૧૯૯૫ એસ. સી. સી. (ફિમિનલ) ૬૪૩] ફરાર ૪૯ દ્વારા). આ પ્રક્રિયાગત સલામતીઓ પર અદાલત દ્વારા ઉત્સાહપૂર્વક નજર રાખવી અને તેનો અમલ કરવો જરૂરી છે અને અટકાયતની કથિત પ્રવૃત્તિઓની પ્રકૃતિના આધારે તેમની કઠોરતાને હળવી કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. રતન સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય [(૧૯૮૧) ૪ એસ. સી. સી. ૪૮૧ માં અવલોકન મુજબ:૧૯૮૧ એસસીસી (ફિમિનલ) ૮૫૩]:(એસસીસી પાનું ૪૮૩, ફરાર ૪)

“૪. ... એવું હોઈ શકે કે અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ એક દાણચોરી કરનાર છે જેની આદિજાતિ (અને તેમની સંખ્યા કેવી રીતે વધે છે!)તેની પ્રવૃત્તિઓએ ભારતીય અર્થતંત્રને લકવાગ્રસ્ત કરી દીધું હોવાથી તે કોઈ સહાનુભૂતિને પાત્ર નથી. પરંતુ નિવારક અટકાયતના કાયદાઓ તેમના હેઠળ અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિઓ માટે માત્ર થોડીક સલામતી પૂરી પાડે છે, અને જો સ્વતંત્રતા અને સ્વતંત્રતાનો આપણી લોકશાહી વ્યવસ્થામાં કોઈ અર્થ હોવો

જોઈએ, તો તે જરૂરી છે કે ઓછામાં ઓછા તે સલામતીઓને અટકાયતીઓને નકારી ન શકાય. ”

XXX XXX XXX

૩૯. કલમ ૨૧ હેઠળ સંરક્ષિત વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા એટલી પવિત્ર અને બંધારણીય મૂલ્યોના પ્રમાણમાં એટલી ઊંચી છે કે અટકાયત કરનાર અધિકારીની જવાબદારી એ બતાવવાની છે કે વિવાદિત અટકાયત કાયદા દ્વારા સ્થાપિત પ્રક્રિયા સાથે સાવચેતીપૂર્વક સુસંગત છે. થોમસ પેલ્હામ ડેલ કેસ [(૧૮૮૧) ૬ ક્યૂ. બી. ડી. ૩૭૬ (સી. એ.)] માં ન્યાયિક તકેદારીની કડકતા અને ચિંતાનું યોગ્ય વર્ણન કરવામાં આવ્યું હતું:(ક્યૂબીડી પાનું ૪૬૧)

“પછી હેબિયસ કોર્પસ પર પ્રશ્ન આવે છે. તે એક સામાન્ય નિયમ છે, જેના પર ઇંગ્લેન્ડની અદાલતો દ્વારા હંમેશા કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે, કે જો કોઈ વ્યક્તિ બીજાની કેદ મેળવે છે, તો તેણે પગલાં દ્વારા આવું કરવાની કાળજી લેવી જોઈએ, જે તમામ સંપૂર્ણપણે નિયમિત છે, અને જો તે અત્યંત નિયમિતતા સાથે પ્રક્રિયામાં દરેક પગલાનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો કોર્ટ કેદ ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપશે નહીં. ”

[ભાર મૂકવામાં આવે છે]

૨૧. તેલંગાણા રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી રણજીત કુમારે સુબ્રમણ્યમ વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય (૨૦૧૨) ૪ એસ. સી. સી. ૬૯૯ પર અને ખાસ કરીને ફકરા ૧૪ અને ૧૫ પર ભાર મૂક્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે:

“૧૪. તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે અદાલત અસાધારણ અને અત્યંત મર્યાદિત આધારો સિવાય અટકાયત અધિકારી દ્વારા પહોંચેલા વ્યક્તિલક્ષી સંતોષમાં દખલ કરતી નથી. જ્યારે અટકાયતના આધારો ચોક્કસ, સુસંગત, નિકટવર્તી અને સુસંગત હોય ત્યારે અદાલત અટકાયત અધિકારીના પોતાના અભિપ્રાયને બદલી શકતી નથી, કે આધારોની પર્યાપ્તતા અદાલત માટે નથી પરંતુ વ્યક્તિલક્ષી સંતોષની રચના માટે અટકાયત અધિકારી માટે છે કે જાહેર વ્યવસ્થા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત કોઈપણ રીતે કાર્ય કરવાથી તેને અટકાવવાના દષ્ટિકોણથી વ્યક્તિની અટકાયત જરૂરી છે અને તે કે આવી સંતોષ વ્યક્તિલક્ષી છે અને ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ નથી. નિવારક અટકાયતના કાયદાનો ઉદ્દેશ શિક્ષાત્મક નથી પરંતુ માત્ર નિવારક છે અને આગળ કે વ્યક્તિની અટકાયતમાં કારોબારીની કાર્યવાહી માત્ર સાવચેતી છે, સામાન્ય રીતે, આ બાબત કાર્યકારી અધિકારીની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવી જરૂરી છે.

આચરણના વસ્તુનિષ્ઠ નિયમોને સંપૂર્ણ રીતે નિર્ધારિત કરવા વ્યવહાર નથી. તેથી, અટકાયત અધિકારીની સંતોષને તેની વિવેકબુદ્ધિની ક્વાયતમાં ચોક્કસ અક્ષાંશ સાથે પ્રાથમિક મહત્વ માનવામાં આવે છે.

૧૫. અટકાયત કરનાર વતી આગામી દલીલ, "કાયદો અને વ્યવસ્થા" અને "જાહેર વ્યવસ્થા" વચ્ચે તફાવત છે તેવી અરજી પર અટકાયતના આદેશ પર ભાર મૂકવો પણ ટકાવી શકાતો નથી કારણ કે આ અદાલતે શ્રેણીબદ્ધ નિર્ણયોમાં માન્યતા આપી હતી કે જાહેર વ્યવસ્થા એ સમુદાયના જીવનની સમાન ગતિ છે જે દેશને સંપૂર્ણ અથવા તો ચોક્કસ વિસ્તાર તરીકે લઈ જાય છે. [પુષ્પાદેવી એમ. જટિયા વિરુદ્ધ એમ. એલ. વધાવન [(૧૯૮૭) ૩ એસસીસી ૩૬૭:૧૯૮૭ એસ. સી. સી (કિમિનલ) ૫૨૬], એસ. સી. સી પેરા ૧૧ અને ૧૪; રામ મનોહર લોહિયા વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય [એ.આઈ.આર ૧૯૬૬ એસ.સી. ૭૪૦:૧૯૬૬ કિ એલજે ૬૦૮:(૧૯૬૬) ૧ એસસીઆર ૭૦૯]; યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ અરવિંદ શેરગિલ [(૨૦૦૦) ૭ એસસીસી ૬૦૧:૨૦૦૦ એસસીસી (કિમિનલ) ૧૪૨૨], એસસીસી પેરા ૪ અને ૬; સુનીલ કુલચંદ શાહ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૨૦૦૦) ૩ એસસીસી ૪૦૯:૨૦૦૦ એસ. સી. સી. (કિમિનલ) ૬૫૯], એસ. સી. સી.

ફરો ૨૮ (બંધારણીય બેન્ચ); કોમ. પોલીસ વિરુદ્ધ સી. અનિતા
[(૨૦૦૪) ૭ એસસીસી ૪૬૭:૨૦૦૪ એસસીસી (કિમિનલ)
૧૯૪૪], એસસીસી પેરા ૫,૭ અને ૧૩.]”

આ અદાલતે ફરો ૧૪ અને ૧૫માં આપેલું નિવેદન એવા તથ્યો પર હતું
જે વર્તમાન કેસની હકીકતોથી સંપૂર્ણપણે અલગ હતા, જે તેના ફરો ૧૬ અને
૧૭માં પ્રતિબિંબિત થાય છે, જે નીચે મુજબ છે:

“૧૬. અમે પહેલેથી જ તારીખ ૧૮/૦૭/૨૦૧૧ ના ગ્રાઉન્ડ
કેસના સંદર્ભમાં અટકાયત અધિકારીની ચર્ચા, વિશ્લેષણ અને
અંતિમ નિર્ણયને બહાર કાઢ્યો છે. તે સ્પષ્ટ છે કે અટકાયત
કરનાર, "અરુવલ" સાથે, તેના સાથીઓ સાથે, "કટ્ટા" સાથે
ફરિયાદીના સ્થળે આવ્યો હતો. અટકાયત કરાયેલા વ્યક્તિએ
ફરિયાદીને ગંદી ભાષામાં ગાળો આપી હતી અને તેને મારી
નાખવાની ધમકી આપી હતી. તેના સાથીઓએ તેને ધમકી પણ
આપી હતી. અટકાયતમાં લેવાયેલા વ્યક્તિએ ફરિયાદીને
"અરુવલ" જેવા હથિયારથી જ ધમકી આપી ન હતી, પરંતુ
દુકાનમાં ઉપલબ્ધ સંપત્તિને પણ નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું. જ્યારે
ફરિયાદીએ અટકાયત કરનાર અને તેના સાથીઓની પૂછપરછ કરી

ત્યારે અટકાયત કરનાર વ્યક્તિએ તેના ચહેરા પર થપ્પડ મારી હતી. જ્યારે ફરિયાદીએ બચાવ માટે અવાજ ઉઠાવ્યો, ત્યારે અંદર અને આસપાસ સામાન્ય લોકોના આગમન પર, તેમને અટકાયત કરનાર અને તેના સાથીઓ દ્વારા ધમકી પણ આપવામાં આવી હતી કે તેઓ તેમને મારી નાખશે.

૧૭. અટકાયતના આધાર પરથી એ પણ જોવા મળે છે કે અટકાયતમાં લેવાયેલા વ્યક્તિ અને તેના સાથીઓ દ્વારા હથિયારો બતાવવાની ધમકીને કારણે નજીકના દુકાનદારોએ ડરને કારણે તેમની દુકાનો બંધ કરી દીધી હતી અને ઓટો ચાલકો તેમના ઓટો તેમના સ્ટેન્ડ પરથી લઈ ગયા હતા અને ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા હતા. અટકાયત અધિકારીના જણાવ્યા અનુસાર, ઉપરોક્ત દ્રશ્યથી લોકોમાં ગભરાટ ફેલાયો હતો. આવા સંજોગોમાં, અટકાયતમાં લેવાયેલા વ્યક્તિ અને તેના સહયોગીઓ દ્વારા સર્જવામાં આવેલા દ્રશ્યને માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાની સમસ્યા ન કહી શકાય, પરંતુ તે અટકાયત અધિકારી દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાયેલ જાહેર વ્યવસ્થા છે જે લોકોના હિતોનું રક્ષણ અને રક્ષણ કરે છે. તદનુસાર, અમે અપીલકર્તાના વિદ્વાન પરિષ્ક વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલને નકારી કાઢીએ છીએ. ”

આ દેખીતી રીતે એક એવો કેસ હતો જેમાં 'જાહેર વ્યવસ્થા' ને સીધી અસર થઈ હતી અને માત્ર 'કાયદો અને વ્યવસ્થા' ને જ અસર થઈ હોય તેવો કેસ ન હતો અને આમ હકીકતો પર તે વર્તમાન કેસથી અલગ પડે છે.

૨૨. ચમન ઑંગળી લેમ્બી લેઈમા વિરુદ્ધ મણિપુર રાજ્ય (૨૦૧૨) ૨ એસ. સી. સી. ૧૭૬ કેસમાં, આ અદાલતે ખાસ કરીને ચેતવણી આપી હતી કે નિવારક અટકાયતનો આદેશ ક્યારે ખરાબ હશે, કારણ કે આપેલ કેસની હકીકતોમાં સામાન્ય કાયદાનો આશરો પૂરતો હશે, ખાસ કરીને જામીન મંજૂર કરવામાં આવ્યા હોવાથી. આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો:

“૨૩. સંબંધિત પક્ષો વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધા પછી, અમે એવું માનીએ છીએ કે બંધારણની કલમ ૨૨ (૨) ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને કોઈ વ્યક્તિને અટકાયતમાં લેવાની અસાધારણ સત્તાઓનો ઉપયોગ તાત્કાલિક કેસમાં જરૂરી નથી, જ્યાં અટકાયતના આધારો અટકાયત અધિકારી સમક્ષની કોઈપણ સામગ્રી જાહેર કરતા નથી, તે હકીકત સિવાય કે ચમન સોમેન્દ્રોને અટકાયતના આદેશને ટેકો

આપવા માટે જે કેસોના સંદર્ભમાં તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી તેના સંબંધમાં જામીન પર મુક્ત થવાની દરેક સંભાવના હતી.

૨૪. બંધારણની કલમ ૨૧ જણાવે છે કે:

“૨૧. જીવન અને વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાનું રક્ષણ. —
કાયદા દ્વારા સ્થાપિત પ્રક્રિયા સિવાય કોઈ પણ વ્યક્તિને તેના જીવન અથવા વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાથી વંચિત રાખી શકાશે નહીં.
”

તાત્કાલિક કિસ્સામાં, સત્તા સંબંધિત સત્તાવાળાઓ પાસે નિહિત હોવા છતાં, જ્યાં સુધી તેનો ન્યાયી રીતે ઉપયોગ અને અમલ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, અટકાયત અધિકારીની આવી કાર્યવાહીને ટકાવી શકાતી નથી, કારણ કે, આવા અટકાયત આદેશ બંધારણની કલમ ૨૧ અને ૨૨ (૨) ની જોગવાઈઓનો અપવાદ છે.

૨૫. જ્યારે અદાલતોએ અપીલકર્તાના પતિને જે કેસોમાં તેની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી તેના સંબંધમાં જામીન પર મુક્ત કરવાનું યોગ્ય માન્યું, ત્યારે તેની અટકાયતના આધારે તેને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવે તેવી માત્ર આશંકા વાજબી નથી.

XXX XXX XXX

૨૭. આ અદાલત દ્વારા સમાન પ્રકૃતિના વિવિધ કેસોમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા એ તેના ભાગ ૩ માં બંધારણ હેઠળ બાંધધરી આપવામાં આવેલ સૌથી મૂલ્યવાન અને મૂલ્યવાન અધિકાર છે. રાજ્યને ફોજદારી કાયદાઓ હેઠળ અને નિવારક અટકાયતના કાયદાઓ હેઠળ પણ આવા અધિકારો પર અંકુશ મૂકવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, જેનો ઉપયોગ યોગ્ય સાવધાની સાથે તેમજ હકીકતોની યોગ્ય પ્રશંસા પર કરવો જરૂરી છે કે શું આવા કૃત્યો કોઈ પણ રીતે રાજ્ય અને તેના નાગરિકોના હિત અને સુરક્ષા માટે પૂર્વગ્રહ્યુક્ત છે, અથવા જાહેર કાયદો અને વ્યવસ્થાને ખલેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરે છે, જે આવા આદેશ જારી કરવાની બાંધધરી આપે છે. દંડ સંહિતા હેઠળ ગુનાની વ્યક્તિગત ઘટના, ભલે ગમે તેટલી ઘોર હોય, તે નિવારક અટકાયતનો આદેશ જારી કરવા માટેનો કેસ બનાવવા માટે અપૂરતી છે. ”

આ ચુકાદાને મુંગલા યાદમ્મા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ.પી. (૨૦૧૨) ૨ એસસીસી ૩૮૬ માં અનુસરવામાં આવ્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે:

“૭. સંબંધિત પક્ષો વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અમે એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને રાજ્ય વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ કે રેખા/કેસમાં નિર્ણય [(૨૦૧૧) ૫ એસસીસી રજઃ(૨૦૧૧) ૨ એસ. સી. સી. (ફિમિનલ) ૫૯૬], અમારા મતે, આ કેસની હકીકતોને પણ સ્પષ્ટપણે આવરી લે છે. અપીલકર્તા સામે જે ગુનાઓની ફરિયાદ કરવામાં આવે છે તે પ્રકૃતિના હોય છે જેની સામે દેશના સામાન્ય કાયદા હેઠળ કાર્યવાહી કરી શકાય છે. નિવારક અટકાયતની જોગવાઈઓનો આશરો લેવો એ બંધારણની કલમ ૧૯ અને ૨૧માં સ્થાપિત બંધારણીય બાંધધરીઓની વિરુદ્ધ છે અને અટકાયત કરનારા અધિકારીઓ દ્વારા આવી જોગવાઈઓ લાગુ કરવા માટે પૂરતા આધારો બનાવવાના છે.

૮. હકીકતમાં, તાજેતરમાં, યમન ઑંગબી લેમ્બી લેઈમા વિરુદ્ધ મણિપુર રાજ્ય [(૨૦૧૨) ૨ એસ. સી. સી. ૧૭૬] માં આપણને આ જ મુદ્દા પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો અને ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે એવું માન્યું હતું કે વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા એ તેના ભાગ ૩ માં બંધારણ હેઠળ બાંધધરી આપવામાં આવેલ સૌથી મૂલ્યવાન અને મૂલ્યવાન અધિકાર છે. રાજ્યને ફોજદારી કાયદાઓ હેઠળ અને નિવારક અટકાયતના કાયદાઓ

હેઠળ પણ આવા અધિકારો પર અંકુશ મૂકવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, જેનો ઉપયોગ, તેથી, યોગ્ય સાવધાની સાથે તેમજ હકીકતોની યોગ્ય પ્રશંસા પર કરવો જરૂરી છે કે શું આવા કૃત્યો કોઈ પણ રીતે રાજ્ય અને તેના નાગરિકોના હિત અને સુરક્ષા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત છે, અથવા જાહેર કાયદો અને વ્યવસ્થાને ખતેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરે છે, જે આવા આદેશ જારી કરવાની બાંધધરી આપે છે.

૯. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે, અપીલકર્તા દ્વારા આચરવામાં આવેલા કથિત ગુનાઓ આંધ્ર પ્રદેશ પ્રતિબંધ અધિનિયમ હેઠળ સજાને આકર્ષિત કરવા જેવા છે, પરંતુ અમારા મતે તે ઉપરોક્ત કાયદા હેઠળ થવું જોઈએ અને નિવારક અટકાયત કાયદાનો આશરો લેવો વાજબી રહેશે નહીં. નિવારક અટકાયતમાં વ્યક્તિને ચોક્કસ પ્રકારના ગુનાઓ કરતા અટકાવવા માટે સુનાવણી વિના અટકાયતનો સમાવેશ થાય છે. પરંતુ આવી અટકાયતને સામાન્ય કાયદાનો વિકલ્પ બનાવી શકાતી નથી અને તપાસ અધિકારીઓને અટકાયતમાં લેવાયેલા વ્યક્તિએ કરેલા ગુનાઓની તપાસના તેમના સામાન્ય કાર્યોમાંથી મુક્ત કરી શકાતી નથી. છેવટે, મોટાભાગના કિસ્સાઓમાં નિવારક અટકાયત માત્ર એક વર્ષ માટે હોય છે અને તેનો ઉપયોગ વ્યક્તિને સુનાવણી વિના કાયમી

કસ્ટડીમાં રાખવા માટેના સાધન તરીકે કરી શકાતો નથી. તદનુસાર, રેખા કેસમાં ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે આપેલા નિર્ણયને અનુસરીને [(૨૦૧૧) ૫ એસસીસી ૨૪૪:(૨૦૧૧) ૨ એસ. સી. સી. (ક્રિમિનલ) ૫૯૬] અમે અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૦/૦૭/૨૦૧૧ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કર્યો છે [હાઈ કોર્ટે મુનગાલા યાદમ્મા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ. પી. , ડબલ્યુપી (ક્રિમિનલ) નંબર ૧૩૩૧૩/૨૦૧૧, તારીખ ૨૦/૦૭/૨૦૧૧ (એપી) ના આદેશ દ્વારા તેને ફગાવી દીધો હતો] અને કલેક્ટર અને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, રંગા રેહી જિલ્લા, આંધ્રપ્રદેશ દ્વારા જારી કરાયેલ તારીખ ૧૫/૦૨/૨૦૧૧ ના અટકાયત આદેશને પણ રદ કર્યો હતો. ”

૨૩. શ્રી ગૌરવ અગ્રવાલ અને શ્રી રણજીત કુમારે અનુક્રમે સમા અરુણા વિરુદ્ધ તેલંગાણા રાજ્ય (૨૦૧૮) ૧૨ એસસીસી ૧૫૦ અને કલેક્ટર અને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ વિરુદ્ધ સંગલા કોંડમ્મા (૨૦૦૫) ૩ એસસીસી ૬૬૬ કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદાઓનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો હતો. અમે અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા અન્ય આધારોમાં જઈ રહ્યા નથી, તેથી આ ચુકાદાઓમાં નિર્ધારિત કાયદાની ચર્ચા કરવી બિનજરૂરી છે.

૨૪. આ કેસની હકીકતો પર, જેમ કે અમે નિર્દેશ કર્યો છે, તે સ્પષ્ટ છે કે જો અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિને મુક્ત કરવામાં આવે તો તે ભોળા લોકોને છેતરવાનું ચાલુ રાખશે તેવી આશંકા હોય તો કાયદો અને વ્યવસ્થાના ભંગની સંભવિત આશંકા વ્યક્ત કરી શકાય છે. મંજૂર કરાયેલા જમીન આદેશો સામે અપીલ કરવા અને/અથવા જમીન રદ કરવા માટે આ એક સારો આધાર હોઈ શકે છે પરંતુ ચોક્કસપણે નિવારક અટકાયત કાયદા હેઠળ આગળ વધવા માટે સિંગલબોર્ડ પ્રદાન કરી શકતા નથી. તેથી અમે આ આધાર પર અટકાયતના આદેશને રદ કરીએ છીએ. પરિણામે, અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરાયેલા અન્ય કોઈપણ આધારોમાં જવું બિનજરૂરી છે. વિવાદિત ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે છે અને ડિટેનુને તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે. તદનુસાર, અપીલને મંજૂરી છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.